

ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร
ในอำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

**Factors Affecting the Pig Farmers' Participation in the Pig Standard Farm Project
in Rattaphum District, Songkhla Province**

มนทกานต์ พิษกิจ

Montakant Pittakit

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการจัดการธุรกิจเกษตร

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Minor Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Agribusiness Management

Prince of Songkla University

2552

ชื่อสารนิพนธ์ ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรของ
เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร ในอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน นางสาวนันทกานต์ พิธกิจ
สาขาวิชา การจัดการธุรกิจเกษตร

อาจารย์ที่ปรึกษา

คณะกรรมการการสอบ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุชัยญา ทองรักษ์)

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุชัยญา ทองรักษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปรัดถ พรหมมี)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล)
ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการธุรกิจเกษตร

ชื่อสารนิพนธ์	ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร ในอำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน	นางสาวนันทกานต์ พิธกิจ
สาขาวิชา	การจัดการธุรกิจเกษตร
ปีการศึกษา	2551

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม 2) ลักษณะการเลี้ยงสุกรและปัจจัยพื้นฐานในการเข้าร่วมโครงการฯ 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการและการได้รับคำแนะนำปรึกษา 4) ผลกระทบเชิงบวกและความพึงพอใจของเกษตรกรจากการเข้าร่วมโครงการฯ และ 5) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรที่เข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มในปี 2542-2552 ในอำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา จำนวน 45 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มร้อยละ 53 เป็นเพศชาย นับถือศาสนาพุทธทั้งหมด และมากกว่าร้อยละ 70 มีการศึกษาไม่เกินชั้นมัธยมศึกษา มีอาชีพหลักทำฟาร์มสุกร ทำสวนเป็นอาชีพเสริม มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัว 514,380 บาทต่อปี รายได้เฉลี่ยจากการเลี้ยงสุกร 378,850 บาทต่อปี แหล่งเงินทุนในการทำฟาร์มสุกรส่วนใหญ่เกษตรกรกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เกษตรกรร้อยละ 84 มีหนี้สิน และมีหนี้สินเฉลี่ย 450,670 บาทโดยวัตถุประสงค์หลักในการกู้ยืม คือ นำเงินมาลงทุนในธุรกิจฟาร์มสุกร ระยะเวลาทำฟาร์มสุกรมาแล้วเฉลี่ย 8 ปี ฟาร์มเป็นโรงเรือนระบบปิดและทั้งหมดทำร่วมกับบริษัทในรูปแบบพันธะสัญญา มีจำนวนสุกรในฟาร์ม เฉลี่ย 425 ตัว ฟาร์มร้อยละ 98 มีโรงเรือน 1-2 โรง เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้แรงงาน คือ สมาชิกในครอบครัวอย่างเดียว และใช้สมาชิกในครอบครัวบางส่วนและจ้างแรงงาน สุกรที่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นสุกรขุน ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ของบริษัท และเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ สำหรับระยะเวลาการเข้าร่วมโครงการ พบว่า เกษตรกรเข้าร่วมโครงการตั้งแต่ปี 2548 เป็นต้นมามีจำนวนมากที่สุด ใช้ระยะเวลาในการเตรียมตัวเข้าร่วมโครงการ 1-2 ปี และปัญหาในการเตรียมตัวเข้าสู่โครงการที่สำคัญ ได้แก่ ขาดแคลนเงินทุน ขาดการจดบันทึกข้อมูลและปัญหาด้านระบบบำบัดน้ำเสีย

ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการมากที่สุด คือ ต้องการให้ผลผลิตที่ออกจากฟาร์มมีคุณภาพและได้รับการรับรองมาตรฐาน ลดการเสี่ยงและการสูญเสียจากการเกิดโรค และต้องการ

ให้ระบบการจัดการฟาร์มมีประสิทธิภาพมากขึ้น ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการในระดับมาก คือ ต้องการให้ธุรกิจฟาร์มมีกำไรเพิ่มขึ้น ผลผลิตจากฟาร์มขายได้ราคาเพิ่มขึ้น และช่วยลดต้นทุนในการจัดการฟาร์ม ผลกระทบเชิงบวกหลักๆ ที่เกษตรกรได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม ทำให้ระบบการจัดการฟาร์มดีขึ้น ทำให้เกษตรกรรู้จักการบันทึกข้อมูล และทำให้ฟาร์มลดการสูญเสียลง สำหรับความพึงพอใจเกษตรกรเกือบทั้งหมด มีความพึงพอใจในโครงการนี้

ปัญหาก่อนการเข้าร่วมโครงการฯ ที่เกษตรกรพบมากที่สุดคือ การขาดแคลนเงินทุน ไม่มีการบันทึกข้อมูล ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย ไม่มีการกำจัดของเสีย ไม่มีการทำลายเชื้อโรคก่อนเข้าออกฟาร์ม และไม่มีคู่มือการจัดการฟาร์ม สำหรับปัญหาหลังการเข้าร่วมโครงการ คือ ด้านการจดบันทึกข้อมูล ซึ่งปัญหานี้พบทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการเนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ไม่ชอบการจดบันทึก การสนับสนุนจากหน่วยงานปศุสัตว์ยังมีน้อย การขาดแคลนเงินทุน ปัญหาด้านบุคลากร และราคาผลผลิตที่ได้แตกต่างเพียงเล็กน้อยจากฟาร์มที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ

Minor Thesis Title	Factors Affecting the Pig Farmers' Participation in the Pig Standard Farm Project in Rattaphum District, Songkhla Province
Author	Miss Montakant Pittakit
Major Program	Agribusiness Management
Academic Year	2008

Abstract

The research is aimed to study 1) the social and economic features of the farmers participating in the standard farm project 2) the pig raising features and fundamental factors to participate in the project 3) factors affecting the farmers' participation in the project and supervision obtained 4) the positive impact and the satisfactory of the farmers participating in the project and 5) problems, threats and suggestions raised by the farmers participating in the project. The data were collected from the interview of 45 pig farmers participating in the standard farm project during 1999-2009 in Rattaphum District, Songkhla Province. The data were analyzed by the descriptive statistics.

The results reveal that the farmers participating in the standard farm project are male, 53%, and all of them are Buddhists. More than 70% of the farmers are secondary educated maximum. The respondents operate pig farms as their main career, and planting is considered as their supplementary career. The average household income is 514,380 baht/year. The average income deriving from pig raising is 378,850 baht/year. The loan source is mainly financed by Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives. The farmers, 84%, have the average debt of 450,670 baht. The main purpose of the loan is the investment in the pig farm. The average farm period is 8 years. The farm is operated in evaporative cooling system, and is in collaboration with the company as contract farming. There are 425 pig raised in the farm in average, and 98% of farms are found 1-2 pig housing existing in each farm. The workforce applied in the farm is categorized as only household members, partial household members, and labor employment. The fattening pig are raised as the majority. The respondents mainly receive the information from the company and livestock officers. The period of attending the project is found that most of the respondents have participated in the project since 2005. The preparation

period to participate in the project is 1-2 years. In addition, the major problems of preparation are the shortage of funds, lack of farm records, and water treatment system.

Factors affecting the project participation in the highest level are the quality and certified output, reduction of risk and loss from the disease, and the efficient farm management. Factors affecting the project participation in the high level are the increased profit and selling price, and the cost reduction on farm management. The main positive impact, which the farmers encounter, are the participation in environmental conservation, improved farm management, farm data recording, and lost reduction. In view of the satisfactory, most of the respondents are satisfied with the project.

The problems, which the farmers mostly encounter before the project participation, are the shortage of funds, no data records, no water treatment system, no waste management, no sterilization in the farm entry, and no manual of farm management. The problems raised after the project participation are data recording, which is the existing problem because the farmers do not implement the regular recording, less support from the livestock officers, the shortage of funds and personnel problem. Moreover, there is less difference of the selling price comparing with the selling price of the farms which do not participate in the project.

กิตติกรรมประกาศ

ผลงานสารนิพนธ์เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร ในอำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เป็นเพราะการเสียสละเวลาอันมีค่าโดยกรุณาใส่ใจดูแลและให้คำแนะนำปรึกษาในกระบวนการวิจัยอย่างสม่ำเสมอ ของ รองศาสตราจารย์ ดร. สุรัชญา ทองรักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ โดยเริ่มตั้งแต่การเขียนโครงร่างสารนิพนธ์ การวิเคราะห์ข้อมูล จนกระทั่งขั้นสุดท้าย คือ การเขียนสารนิพนธ์อย่างถูกต้อง ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งใจเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย ทั้งใคร่ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูลและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปรัดถ พรหมมี กรรมการสอบสารนิพนธ์ที่ได้กรุณาชี้แนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เขียน ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

นอกเหนือจากคณาจารย์ทั้ง 3 ท่านแล้ว การวิจัยครั้งนี้จะประสบผลสำเร็จลุล่วงไม่ได้ หากไม่ได้รับความอนุเคราะห์ และเสียสละเวลาในการให้ข้อมูล รวมทั้งข้อคิดเห็นต่างๆ จากเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร นายสุรัตน์ งามแป้น นักวิชาการสัตวบาล 3 สำนักงานปศุสัตว์สงขลา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ด้วยดีมาโดยตลอด

สำหรับบุคคลที่สำคัญยิ่งและจะขาดเสียมิได้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจสำคัญเสมอมาโดยตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษาจนกระทั่งงานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงไปได้เป็นอย่างดี สุดท้ายขอขอบคุณเพื่อนๆ ทุกคนที่ได้ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัยจึงมอบคุณค่าของสารนิพนธ์ฉบับนี้แก่ผู้ที่มีพระคุณทุกๆ ท่าน ที่ได้กล่าวมาแล้ว

มนทกานต์ พิธกิจ

เมษายน 2552

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
Abstract	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(6)
สารบัญ	(7)
สารบัญตาราง	(9)
สารบัญภาพ	(10)
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญและที่มาของการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 การตรวจสอบเอกสาร	
2.1 สถานการณ์การผลิต การตลาดสุกรและปัญหา	4
2.2 องค์ความรู้เรื่องมาตรฐานฟาร์มและสถานการณ์มาตรฐานฟาร์มของประเทศไทย	8
2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	17
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
บทที่ 3 วิธีวิจัย	
3.1 ข้อมูลและวิธีการรวบรวมข้อมูล	30
3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล	31
บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล	
4.1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรที่เข้าร่วมโครงการฯ	33
4.2 ปัจจัยพื้นฐานในการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม	40
4.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มและการได้รับคำแนะนำปรึกษา	43
4.4 ผลกระทบเชิงบวกและความพึงพอใจจากการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.5 ปัญหาอุปสรรคก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม และข้อเสนอแนะ	47
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	51
5.2 ข้อเสนอแนะ	53
5.3 ข้อกำจัดการทำวิจัย	55
5.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	55
บรรณานุกรม	57
ภาคผนวก แบบสอบถาม	59
ประวัติผู้เขียน	66

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 จำนวนสุกรในพื้นที่ภาคใต้ ปี 2551	5
ตารางที่ 2.2 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกเนื้อสุกรสดแช่เย็นแช่แข็ง ของไทยตั้งแต่ปี 2549-2551	7
ตารางที่ 2.3 จำนวนฟาร์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากกรมปศุสัตว์ ของประเทศไทย ปี 2552	17
ตารางที่ 4.1 สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร	34
ตารางที่ 4.2 ลักษณะการเลี้ยงสุกรของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรในโครงการ มาตรฐานฟาร์ม	38
ตารางที่ 4.3 ปัจจัยพื้นฐานในการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม	41
ตารางที่ 4.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม	44
ตารางที่ 4.5 การได้รับคำแนะนำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	45
ตารางที่ 4.6 ผลกระทบเชิงบวกจากการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม	46
ตารางที่ 4.7 ความพึงพอใจจากการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม	47
ตารางที่ 4.8 ปัญหาก่อนการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม	48
ตารางที่ 4.9 ปัญหาหลังการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม	49
ตารางที่ 4.10 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม	50

สารบัญภาพ

ภาพที่ 2.1 ความปลอดภัยของอาหารตั้งแต่ระดับฟาร์มจนถึงสถานที่
จำหน่าย

หน้า

10

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของการวิจัย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีประชากรประกอบอาชีพทางการเกษตรและผลผลิตจากการเกษตรนอกจากจะใช้ในการบริโภคภายในประเทศแล้วยังคงมีการส่งออกนอกประเทศอีกด้วย และประเทศไทยถือได้ว่าเป็นหนึ่งในผู้ผลิตอาหารรายใหญ่ของโลกหรือดังที่ทราบกันว่าเป็นครัวของโลก ดังนั้นความปลอดภัยทางด้านการผลิตจึงเป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ผลิตจะต้องมีการปรับตัวตามมาตรฐานต่างๆ ที่ได้กำหนดขึ้น กรมปศุสัตว์ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่รับผิดชอบทางด้านสินค้าปศุสัตว์ ได้ออกกฤษฎะระเบียบรวบรวมถึงมาตรฐานต่างๆ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับข้อกำหนดขององค์กรการค้าโลก และถือได้ว่าเป็นมาตรฐานการผลิตทางการเกษตรที่ดี (GAP) ด้านการผลิตปศุสัตว์ ซึ่งมีมาตรฐานที่สำคัญต่อการผลิต คือ มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์ การควบคุมใช้ยามาตรฐานฟาร์มปศุสัตว์ และข้อกำหนดการควบคุมการใช้ยาสำหรับสัตว์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงมีนโยบายด้านความปลอดภัยของอาหารเพื่อให้ผู้บริโภคภายในประเทศได้บริโภคอาหารที่มีคุณภาพ ปราศจากสารตกค้างและการปนเปื้อนจากเชื้อโรคต่างๆ จึงต้องมีการกำกับดูแลและควบคุมการผลิตของผลิตภัณฑ์อาหารทุกชั้นตอน ตั้งแต่ฟาร์มเลี้ยงสัตว์จนถึงผู้บริโภค โครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์จึงเป็นอีกโครงการหนึ่งตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เรื่องมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์ของประเทศไทย พ.ศ. 2542 ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงคุณภาพ การอำนวยความสะดวกทางการค้า และคุ้มครองผู้บริโภค ตลอดจนการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ในการนี้กรมปศุสัตว์จึงจัดทำระเบียบมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรขึ้น เพื่อให้เจ้าของฟาร์มเลี้ยงสุกรและสัตวแพทย์ผู้ทำหน้าที่ควบคุม กำกับ ดูแล ด้านสุขภาพสัตว์ในฟาร์มเลี้ยงสุกร ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์ได้ยึดถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน โดยเนื้อหาของระเบียบมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรจะกล่าวถึงองค์ประกอบ ด้านการจัดการฟาร์ม ได้กำหนดให้มีการจัดการโรงเรือนที่ถูกต้อง สะอาด มีการจัดการด้านบุคลากรที่เพียงพอ มีสัตวแพทย์ควบคุมดูแลด้านสุขภาพสัตว์ มีคู่มือการจัดการฟาร์มแสดงระบบการเลี้ยง มีแบบบันทึกข้อมูล มีการจัดการด้านอาหารสัตว์อย่างถูกต้อง ด้านการจัดการด้านสุขภาพสัตว์ ได้กำหนดให้ฟาร์มมีระบบเฝ้าระวัง ควบคุม และป้องกันเชื้อโรคไม่ให้เข้าสู่ฟาร์ม พร้อมทั้งมีโปรแกรมทำลายเชื้อโรคก่อนเข้าออกฟาร์ม และ

จะต้องมีสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมได้กำหนดวิธีการกำจัดของเสีย และสิ่งปฏิกูลต่างๆ อย่างเหมาะสม (กรมปศุสัตว์, 2551)

สงขลาเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการเลี้ยงสุกรจำนวนมาก จากข้อมูลของสำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดสงขลา พบว่า ในปี 2551 จังหวัดสงขลา มีจำนวนฟาร์มสุกรจำนวน 445 ฟาร์ม แต่จำนวนฟาร์มสุกรที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานของกรมปศุสัตว์ว่าได้ผ่านมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรแล้ว จำนวน 78 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 17.5 จากฟาร์มที่ขอยื่นการเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 92 ฟาร์ม และในพื้นที่อำเภอรัตภูมิมีจำนวนฟาร์มสุกร 250 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 56.2 ของจำนวนฟาร์มทั้งจังหวัด แต่จำนวนฟาร์มสุกรที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานของกรมปศุสัตว์ว่าได้ผ่านมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรมีเพียง 45 ฟาร์ม จากฟาร์มที่ขอยื่นการเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 51 ฟาร์ม (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา, 2552) คิดเป็นร้อยละ 18 ของจำนวนฟาร์มสุกรทั้งหมดในอำเภอรัตภูมิ ซึ่งถือว่ายังมีจำนวนน้อย

จากการตรวจสอบติดตามฟาร์ม พบว่า ฟาร์มของเกษตรกรส่วนหนึ่งยังไม่ได้มาตรฐานฟาร์มตามที่กำหนด ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้บริโภคที่จะบริโภคเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์จากฟาร์มเลี้ยงสัตว์ไม่ได้มาตรฐาน นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นและมั่นใจในระบบคุณภาพการผลิตปศุสัตว์ของไทยและสร้างมลภาวะจากฟาร์มเลี้ยงสัตว์ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่ทำงานเกี่ยวข้องกับทางด้านปศุสัตว์ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรในอำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการ เพื่อนำข้อมูลที่ได้เหล่านี้มาจัดข้อจำกัดและเพื่อนำมาใช้ในการสร้างแรงจูงใจให้กับฟาร์มสุกรที่ยังไม่เข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรได้เข้าสู่โครงการนี้ และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการต่อหน่วยงานปศุสัตว์ รวมทั้งการปรับปรุงคุณภาพฟาร์มเลี้ยงปศุสัตว์และผลผลิตทางด้านปศุสัตว์ เพื่อแข่งขันได้ในตลาดโลกภายใต้แนวคิดมาตรฐานปศุสัตว์ไทย เนื้อสัตว์ปลอดภัย นำครัวไทยสู่ครัวโลก ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 5 ประการ คือ

- 1) เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรในโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร ในอำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา
- 2) เพื่อศึกษาลักษณะการเลี้ยงสุกรและปัจจัยพื้นฐานในการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร ในพื้นที่ศึกษา

- 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มและการได้รับคำแนะนำปรึกษาของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรที่เข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม ในพื้นที่ศึกษา
- 4) เพื่อศึกษาผลกระทบเชิงบวกและความพึงพอใจของเกษตรกรจากการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มสุกร ในพื้นที่ศึกษา
- 5) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรในโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร ในพื้นที่ศึกษา

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรที่ผ่านโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรจากหน่วยงานของกรมปศุสัตว์ ในอำเภอรัษฎา จังหวัดสงขลาทั้งหมด จำนวน 45 ฟาร์ม ตั้งแต่ปี 2542-2552 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนพฤศจิกายน ถึง ธันวาคม 2551

สำหรับกรอบแนวคิดเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการฯ ได้กล่าวถึงความคิดเห็นจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทราบถึงสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ลักษณะการเลี้ยงสุกร ปัจจัยพื้นฐานในการเข้าร่วมโครงการ ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการฯ ผลกระทบเชิงบวกและความพึงพอใจ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการฯ เพื่อนำข้อมูลที่ได้เหล่านี้มาจัดข้อจำกัดและเป็นแรงจูงใจให้กับฟาร์มสุกรที่ยังไม่เข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรได้เข้าสู่โครงการนี้และเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการต่อหน่วยงานปศุสัตว์ รวมทั้งการปรับปรุงคุณภาพฟาร์มเลี้ยงปศุสัตว์และผลผลิตทางด้านปศุสัตว์ เพื่อแข่งขันได้ในตลาดโลกภายใต้แนวคิดมาตรฐานปศุสัตว์ไทย เนื้อสัตว์ปลอดภัย นำครัวไทยสู่ครัวโลก ต่อไป

บทที่ 2

การตรวจสอบเอกสาร

การตรวจสอบเอกสารในบทนี้ ผู้วิจัยได้ประมวลองค์ความรู้ในประเด็นต่างๆ ที่มีผู้ศึกษาไว้แล้วมาประกอบ เพื่อเป็นกรอบแนวคิด และแนวทางในเรื่องที่ทำการวิจัย โดยจำแนกการตรวจสอบเอกสารออกเป็นประเด็นหลัก ดังนี้

- 2.1 สถานการณ์การผลิต การตลาดสุกรและปัญหา
- 2.2 องค์ความรู้เรื่องมาตรฐานฟาร์มและสถานการณ์มาตรฐานฟาร์มของประเทศไทย
- 2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 สถานการณ์การผลิต การตลาดสุกรและปัญหา

2.1.1 สถานการณ์การผลิตสุกร

2.1.1.1 สถานการณ์การผลิต

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีการผลิตสุกรจำนวนมาก โดยในปี 2551 มีจำนวนสุกร 7,480,530 ตัว พื้นที่ที่มีการผลิตสุกรมากที่สุด คือ ภาคกลาง จำนวน 4,048,446 ตัว คิดเป็นร้อยละ 54.1 สำหรับในพื้นที่ภาคใต้มีจำนวนสุกร 787,551 ตัว คิดเป็นร้อยละ 10.5 จังหวัดที่มีจำนวนสุกรมากที่สุด คือ นครศรีธรรมราช จำนวน 189,440 ตัว รองลงมา คือ สุราษฎร์ธานี จำนวน 143,029 ตัว และ สงขลา ซึ่งถือได้ว่าเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีการเลี้ยงสุกรในปริมาณที่มาก คือ จำนวน 97,259 ตัว คิดเป็นร้อยละ 12.3 ของภาคใต้ (ตารางที่ 2.1)

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2551) ได้คาดว่า ในปี 2552 จะมีปริมาณการผลิตที่ลดลง เนื่องจากต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นจากราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์ ทำให้ผู้เลี้ยงประสบภาวะขาดทุน รวมทั้งปริมาณการบริโภคสุกรจะลดลงเล็กน้อย แม้อาณัติที่ลดลงจะทำให้ภาระค่าครองชีพของผู้บริโภคลดลงและคาดว่าราคาสุกรจะลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 แต่ผลจากภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัว จำนวนคนว่างที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งราคาสินค้าเกษตรที่คาดว่าจะลดลง จะมีผลต่อรายได้ของประชาชนและส่งผลกระทบต่อความต้องการการบริโภคเนื้อสุกรลดลง

ตารางที่ 2.1 จำนวนสุกรในพื้นที่ภาคใต้ ปี 2551

ประเทศ/จังหวัด	จำนวน (ตัว)	ร้อยละ
ทั้งประเทศ	7,480,530	
ภาคเหนือ	1,231,459	16.5
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1,413,074	18.9
ภาคกลาง	4,048,446	54.1
ภาคใต้	787,551	10.5
ชุมพร	68,810	8.7
ระนอง	10,386	1.3
สุราษฎร์ธานี	143,029	18.2
พังงา	37,885	4.8
ภูเก็ต	26,442	3.4
กระบี่	30,890	3.9
ตรัง	62,537	7.9
นครศรีธรรมราช	189,440	24.1
พัทลุง	94,342	12.0
สงขลา	97,259	12.3
สตูล	4,913	0.6
ปัตตานี	8,652	1.1
ยะลา	7,588	1.0
นราธิวาส	5,378	0.7

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2551

2.1.1.2 รูปแบบการผลิตสุกรแบบพันธะสัญญา (Contract Farming)

Contract Farming หมายถึง การเลี้ยงปลูสัตว์หรือเพาะปลูกพืชที่มีการทำสัญญาซื้อขายกัน โดยส่วนใหญ่จะมีการกำหนดราคาผลผลิตไว้ตายตัว ซึ่งมักเรียกว่า ฟาร์มประกันราคา หรือฟาร์มประกัน สัญญาทำฟาร์มประกัน มีคู่สัญญา 2 ฝ่าย ฝ่ายแรกเป็นฝ่ายฟาร์ม เรียกว่า ฟาร์มประกัน ซึ่งก็คือฝ่ายเกษตรกรเจ้าของฟาร์ม ส่วนฝ่ายที่สองเป็นคู่สัญญาที่สัญญาจะซื้อผลผลิตกลับคืนในราคาประกัน เรียกว่า ผู้รับประกัน ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในรูปบริษัท เช่น บริษัทเจริญโภคภัณฑ์

บริษัทเบทาโกร เป็นต้น โดยเนื้อหาของสัญญาจะกำหนดให้ ฟาร์มประกัน เป็นผู้ซื้อปัจจัยการผลิต จาก ผู้รับประกัน ในกรณีประกันราคาปศุสัตว์ เช่น อาหารสัตว์ ยาสัตว์ ส่วนผู้รับประกันก็มีหน้าที่ ต้องซื้อผลผลิตที่ฟาร์มผลิตได้กลับคืนเมื่อถึงเวลาเก็บเกี่ยว และทั้งสองฝ่ายจะต้องมีการระบุราคาซื้อขายที่แน่นอนไว้หรือเป็นการประกันราคานั้นเอง คือกำหนดราคาขายที่แน่นอนทั้งปัจจัยการผลิต และผลผลิต

ฟาร์มมีหน้าที่สร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ขึ้นมาเอง ต้องลงทุนทั้งที่ดินและตัวโรงเรือน โดยผู้รับประกันอาจสนับสนุนในด้านวิชาการและการออกแบบแปลนฟาร์มมาตรฐานให้ ดังนั้น เงินทุนส่วนใหญ่ของฟาร์มก็จะหมดไปกับตัวโรงเรือน อาจไม่มีเงินทุนสำรองสำหรับซื้ออาหารสัตว์และปัจจัยอื่นๆ ผู้รับประกันอาจจะต้องให้สินเชื่อในส่วนนี้ด้วย โดยให้ฟาร์มประกันซื้ออาหารและปัจจัยอื่นๆ ไปแบบเงินเชื่อ แล้วนำไปหักราคากับผลผลิตเนื้อสัตว์ที่จับได้ ซึ่งสินเชื่อส่วนนี้นับเป็นเงินก้อนโต สำหรับหน้าที่ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของฟาร์มประกันคือ ต้องส่งมอบผลผลิตปศุสัตว์ที่เลี้ยงได้ให้ผู้รับประกัน เพราะหากประกันคิดไม่ซื้อนำไปออกขายให้คนอื่นก่อน แล้วยอมเป็นหนี้กับผู้รับประกันก็จะกลายเป็นหนี้ก้อนโต เกิดความเสียหายจากการที่ไม่ได้รับเงินปล่อยสินเชื่อไปกลับคืนมาหมุนเวียน เกิดความเสียหายจากการขาดผลผลิตป้อนโรงงาน ผิดสัญญาส่งสินค้าไปต่างประเทศ แล้วยังต้องทำคดีฟ้องร้องกันอีก

ผลประโยชน์ที่ฟาร์มประกันได้รับ คือ ผลกำไร ซึ่งจะมาจากจำนวนเงินที่ขายผลผลิตได้หักด้วยค่าใช้จ่ายรวมของปัจจัยการผลิตที่ใช้ทั้งหมด ส่วนผลประโยชน์อื่น คือ ฟาร์มประกันมั่นใจว่าสามารถขายผลผลิตได้แน่นอนและขายได้ในราคาที่กำหนดไว้ล่วงหน้าแล้ว

ผู้รับประกันเป็นผู้จัดหาวัตถุดิบที่จะเป็นปัจจัยในการผลิต ได้แก่ อาหารสัตว์ ยาสัตว์และปัจจัยการผลิตอื่นๆ ส่งมอบหรือขายให้ฟาร์มประกันในราคาคงที่ราคาหนึ่งตลอดอายุของสัญญาประกันราคา และมีหน้าที่รับซื้อผลผลิต(เนื้อสัตว์) ที่ฟาร์มประกันผลิตได้ ในราคาคงที่ราคาหนึ่งหรือเรียกว่าราคาประกัน ผู้ประกันจะเป็นผู้ตั้งทั้งราคาผลผลิตและราคาปัจจัยการผลิตเท่านั้น ซึ่งก็เท่ากับการตั้งจำนวนผลประโยชน์ที่ฟาร์มจะได้รับนั่นเอง ยิ่งราคาผลผลิตสูงกว่าราคาปัจจัยการผลิตมากเท่าไร ผลประโยชน์ของฟาร์มก็ยิ่งมากเท่านั้น แต่ในทางปฏิบัติไม่มีผู้รับประกันรายใดให้ผลประโยชน์สูงๆ เพราะหมายถึงค่าใช้จ่ายที่ผู้รับประกันต้องจ่ายมากขึ้น เมื่อซื้อผลผลิตกลับคืนมาในราคาประกัน ผู้รับประกันจึงตั้งส่วนต่างๆ ของราคาผลผลิตและราคาปัจจัยการผลิตไว้ที่ระดับหนึ่งเท่านั้น ทำให้ฟาร์มประกันได้รับผลประโยชน์หรือกำไรในปริมาณที่ไม่มาก แต่ได้กำไรค่อนข้างแน่นอน เพราะไม่ต้องเสี่ยงเรื่องการผันผวนของราคาผลผลิต

ผลประโยชน์ในส่วนของผู้รับประกันได้รับ 2 ส่วน คือ กำไรที่ได้จากการขายผลผลิตที่รับซื้อคืนจากฟาร์มประกันสู่ตลาด และกำไรที่ได้จากการขายปัจจัยการผลิตให้แก่ฟาร์มประกัน (ธวัชชัย สันติกุล, 2548)

2.1.2 สถานการณ์การตลาดสุกร

การส่งออกเนื้อสุกรสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย ในปี 2551 มีปริมาณการส่งออกที่เพิ่มขึ้นจากปี 2550 ร้อยละ 5.4 และมีมูลค่าการส่งออกที่เพิ่มขึ้น ร้อยละ 48.8 (ตารางที่ 2.2)

สำหรับการส่งออกในปี 2552 คาดว่าการส่งออกเนื้อสุกรสดแช่เย็นแช่แข็งจะไม่เพิ่มขึ้นเนื่องจากจีนซึ่งเป็นคู่แข่งชั้นในตลาดฮ่องกงซึ่งเป็นตลาดหลักของไทยมีการผลิตเพิ่มขึ้น ส่วนเนื้อสุกรแปรรูปการส่งออกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ตลาดหลักคือญี่ปุ่น มีการตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น ซึ่งถือเป็นปัจจัยบวกที่จะช่วยให้ส่งออกได้เพิ่มขึ้น แม้ว่าปริมาณโควตาที่ได้รับจะต่ำกว่าปริมาณการส่งออกที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและภายในโควตาลดลงไม่มากนักก็ตาม คาดว่าการส่งออกเนื้อสุกรชำแหละเนื้อสุกรแปรรูปจะมีปริมาณรวมไม่เกิน 12,000 ตัน ด้านราคาปี 2552 คาดว่าราคาสุกรที่เกษตรกรขายได้จะลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 แม้ว่าปริมาณการผลิตสุกรจะลดลง แต่ผลจากภาวะเศรษฐกิจชะลอตัวดังกล่าวแล้วจะทำให้ความต้องการบริโภคลดลงด้วย ส่วนราคาส่งออกเนื้อสุกรชำแหละและเนื้อสุกรแปรรูปจะลดลงเช่นเดียวกัน

ตารางที่ 2.2 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกเนื้อสุกรสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยตั้งแต่ปี 2549-2551

ปี	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
2549	3,299	240.2
2550	3,896	226.9
2551	4,107	337.8

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2551

2.1.3 ปัญหา

ปัจจุบันการผลิตสินค้าปศุสัตว์ได้มีความเสี่ยงที่จะเกิดการปนเปื้อนของเชื้อโรคสิ่งปลอมปนและสารตกค้าง ซึ่งการปนเปื้อนดังกล่าวสามารถเกิดได้ตั้งแต่การผลิตอาหารสัตว์ ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ และโรงฆ่าสัตว์ โดยเฉพาะในระดับฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่พบปัญหามากมาย เช่น อัตราการป่วย การตายสูง ระบบการป้องกันเชื้อโรคนั้นยังไม่มีประสิทธิภาพ ปัญหาสิ่งแวดล้อมในฟาร์มปศุสัตว์ รวมทั้งปัญหาเรื่องโรคสุกรที่ยากแก่การป้องกัน ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของผลผลิตที่ออกจากฟาร์มรวมทั้งการบริโภคสินค้าปศุสัตว์ที่ไม่ได้คุณภาพมาตรฐานอีกด้วย

รัฐบาลจึงได้ให้ความสำคัญถึงเรื่องความปลอดภัยด้านอาหารซึ่งเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการนำไปสู่การพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตอาหารของโลก กรมปศุสัตว์มีบทบาทสำคัญในการควบคุม กำกับดูแลการผลิตสินค้าปศุสัตว์ทั้งวงจรการผลิตตั้งแต่การผลิตอาหารสัตว์ ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ และโรงฆ่าสัตว์ให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานสากล ในปัจจุบันผู้บริโภคมีความรู้ และความต้องการในการบริโภคเนื้อสัตว์สะอาดถูกสุขอนามัย และปราศจากสารตกค้าง

ดังนั้น กรมปศุสัตว์จึงต้องควบคุมกำกับดูแลกระบวนการผลิตต่างๆ ในทุกขั้นตอนให้เป็นตามมาตรฐานที่กำหนด อันเป็นการยกระดับการบริโภคภายในประเทศให้ผู้บริโภคมีความปลอดภัยและมีสุขภาพสมบูรณ์ นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มศักยภาพการส่งออกและสามารถป้องกันกั้นการนำเข้าสินค้าปศุสัตว์จากประเทศที่มีมาตรฐานต่ำเข้ามาในตลาดของประเทศไทยซึ่งจะทำให้ระบบการผลิตสินค้าปศุสัตว์ของประเทศไทยมีเสถียรภาพอย่างยั่งยืนสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก (กรมปศุสัตว์, 2552ก)

2.2 องค์ความรู้เรื่องมาตรฐานฟาร์มและสถานการณ์มาตรฐานฟาร์มของประเทศไทย

2.2.1 องค์ความรู้เรื่องมาตรฐานฟาร์ม

กรมปศุสัตว์ (2551) ให้ความหมายของคำว่ามาตรฐานฟาร์ม หมายถึง มาตรฐานฟาร์มตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 ได้แก่

- มาตรฐานฟาร์มโคนมและการผลิตน้ำนมดิบของประเทศไทย พ.ศ. 2542
- มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรของประเทศไทย พ.ศ. 2542
- มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อของประเทศไทย พ.ศ. 2542

1) มาตรฐานบางประการสำหรับการเลี้ยงสัตว์ในประเทศไทย

นับตั้งแต่ได้มีการก่อตั้งองค์การการค้าโลก (WTO) ซึ่งเป็นองค์กรที่มีหน้าที่ดูแลและกำหนดมาตรฐานต่างๆ ในการส่งออกสินค้าสู่ตลาดต่างประเทศ ซึ่งเริ่มมีการบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2543 ประเทศต่างๆ ที่เป็นสมาชิกองค์กรดังกล่าว จึงมีความตื่นตัวและจำเป็นที่จะต้องปรับตัวเพื่อการแข่งขันทางการค้ามากขึ้น หน่วยงานที่รับผิดชอบในการผลิตปศุสัตว์ในประเทศไทย คือ กรมปศุสัตว์ได้ออกกฎระเบียบ กฎหมาย รวมถึงมาตรฐานต่างๆ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับข้อกำหนดขององค์การการค้าโลก และองค์กรโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (OIE) และถือว่าเป็นมาตรฐานการผลิตสินค้าทางการเกษตร (GAP) ด้านการผลิตปศุสัตว์ ซึ่งมีมาตรฐานที่สำคัญบางประการดังนี้

1. มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์
2. การควบคุมยาและการใช้ยาในมาตรฐานฟาร์มปศุสัตว์
3. ข้อกำหนดการควบคุมการใช้ยาสำหรับสัตว์

2) มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ประกาศเรื่องมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์ประเทศไทย พ.ศ. 2542 เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2542 จำนวน 3 เรื่องคือ

1. มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อของประเทศไทย
2. มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรของประเทศไทย
3. มาตรฐานฟาร์มโคนมและการผลิตน้ำนมของประเทศไทย

โดยให้ผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ที่มีความต้องการขอใบรับรองมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์จากกรมปศุสัตว์ เพื่อยื่นคำร้องพร้อมด้วยหลักฐานต่อปศุสัตว์จังหวัดหรือปศุสัตว์อำเภอในท้องที่ฟาร์มตั้งอยู่ แล้วเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จึงไปทำการตรวจสอบฟาร์มเพื่อกำหนดการต่อไป

3) วัตถุประสงค์ของการจัดทำมาตรฐานฟาร์ม

1. เพื่อปรับปรุงระบบการเลี้ยงสัตว์ของประเทศไทยให้เป็นรูปแบบมาตรฐานเดียวกันและมีคุณภาพ
2. เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคให้ปลอดภัยในการบริโภคเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์สัตว์จากฟาร์มเลี้ยงสัตว์ที่ได้รับการรับรองเป็นฟาร์มมาตรฐานจากกรมปศุสัตว์
3. เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าแก่ผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ส่งออก
4. เพื่อลดมลภาวะจากฟาร์มเลี้ยงสัตว์ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน
5. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุม ป้องกันและกำจัดโรคในฟาร์มเลี้ยงสัตว์

4) องค์ประกอบพื้นฐานของฟาร์มเลี้ยงสัตว์ที่ขอใบรับรองมาตรฐาน

1. ทำเลที่ตั้งฟาร์มตลอดจนมีการออกแบบสิ่งก่อสร้างและโรงเรือนที่เหมาะสม
2. มีระบบทำลายเชื้อโรคก่อนเข้า – ออกฟาร์ม
3. มีการจัดการ โรงเรือน สิ่งแวดล้อม และการจัดการของเสียที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล
4. โรงเรือนที่ใช้เลี้ยงสัตว์มีลักษณะและขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนสัตว์
5. มีการจัดการด้านอาหารสัตว์อย่างถูกต้องตามหลักสุขศาสตร์
6. มีคู่มือการจัดการฟาร์มและมีระบบการบันทึกข้อมูล
7. การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ มีโปรแกรมการให้วัคซีนป้องกันโรคและการใช้ยาบำบัดโรคเมื่อเกิดโรค
8. การจัดการด้านบุคคล สัตวแพทย์ สัตวบาล และผู้เลี้ยงสัตว์ต้องมีเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนสัตว์ พร้อมทั้งมีสวัสดิการสังคมและการตรวจสอบสุขภาพประจำปีให้กับบุคลากร

5) สิทธิประโยชน์ของฟาร์มเลี้ยงสัตว์ที่ได้มาตรฐาน

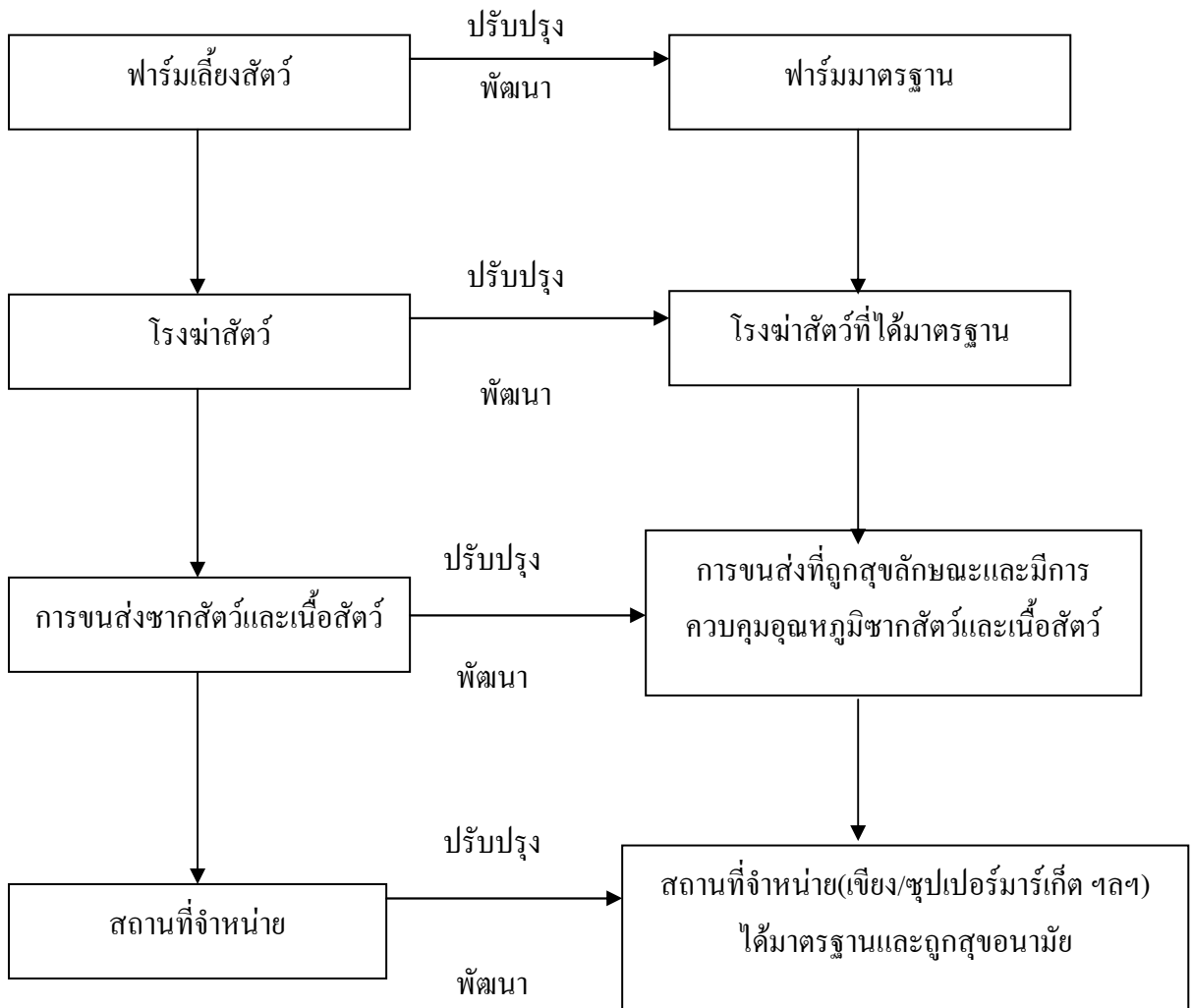
1. การเคลื่อนย้ายสัตว์ ผู้ประกอบการเลี้ยงโคนมและสุกรสามารถขออนุญาตเคลื่อนย้ายสัตว์เข้าในหรือผ่านเขตปลอดโรคระบาดได้จากปศุสัตว์จังหวัดโดยปฏิบัติตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการนำเข้าหรือการเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ภายในราชอาณาจักร
2. กรมปศุสัตว์จะจัดสรรวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย และโรคคอกิวาตส์สุกรให้มีจำหน่ายอย่างเพียงพอ ตามปริมาณสุกรของฟาร์มเลี้ยงสุกรมาตรฐาน
3. กรมปศุสัตว์จะให้บริการทดสอบโรคแท้งติดต่อในพ่อแม่พันธุ์สุกรรวมทั้งโรคแท้งติดต่อและวัณโรคในโคนม โดยไม่คิดมูลค่าสำหรับฟาร์มที่ได้มาตรฐาน
4. การปศุสัตว์จะให้บริการตรวจวินิจฉัยและชันสูตรโรคสัตว์โดยไม่คิดมูลค่าสำหรับ

ตัวอย่างที่ส่งตรวจจากฟาร์มเลี้ยงสัตว์มาตรฐาน

6) การดำเนินการปรับปรุงความปลอดภัยของอาหารตั้งแต่ฟาร์มเลี้ยงสัตว์จนถึงสถานที่จำหน่าย

ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีนโยบายในการจัดทำมาตรฐานสินค้าเกษตรและ
ความปลอดภัยของอาหาร ตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งประกาศให้ปี พ.ศ. 2547 เป็นปีแห่งความ
ปลอดภัยของอาหาร

กรมปศุสัตว์ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านสินค้าปศุสัตว์ ได้ดำเนินการปรับปรุง
พัฒนามาตรฐาน โรงฆ่าสัตว์ภายในประเทศ ในด้านความปลอดภัยของอาหารในห่วงโซ่อาหาร
ตั้งแต่ระดับฟาร์มเลี้ยงสัตว์ จนถึงสถานที่จำหน่าย เพื่อให้มั่นใจว่าผู้บริโภคได้รับเนื้อสัตว์และ
ผลิตภัณฑ์สัตว์ที่ถูกสุขอนามัย ปราศจากสารตกค้างต่างๆ และมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคโดย
กำหนดการพัฒนาภายในระยะเวลา 3 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2548 ดังรายละเอียดการดำเนินการดังนี้
(ภาพที่ 2.1)

ภาพที่ 2.1 : ความปลอดภัยของอาหารตั้งแต่ระดับฟาร์มจนถึงสถานที่จำหน่าย

ที่มา : กรมปศุสัตว์, 2551

6.1) ฟาร์มเลี้ยงสัตว์

ดำเนินการขึ้นทะเบียนฟาร์มสุกรทั่วประเทศให้เสร็จภายใน 30 กันยายน พ.ศ.2546 และปรับปรุง พัฒนา ฟาร์มเลี้ยงสุกรให้ได้การรับรองมาตรฐานฟาร์มโดยปรับปรุงในด้านการจัดการสุขภาพสัตว์ การจัดการป้องกันโรค และการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในแต่ละฟาร์มจะมีสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มเป็นผู้กำกับ ดูแล ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์การป้องกันโรคและการใช้ยาถูกต้อง ตลอดจนการตรวจสุขภาพสัตว์ที่ฟาร์มก่อนส่งเข้าโรงฆ่าสัตว์เพื่อให้สัตว์ทุกตัวที่จะนำเข้าโรงฆ่ามีสุขภาพที่ดีไม่มีสารตกค้างต่างๆตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด เช่น สารเร่งเนื้อแดงและยาปฏิชีวนะต่างๆ

6.2) โรงฆ่าสัตว์

ให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานกรมปศุสัตว์ดำเนินการตรวจประเมินโรงฆ่าสัตว์ทั่วประเทศตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2535 และกฎกระทรวงฉบับที่ 5 โรงฆ่าสัตว์ใดที่ไม่ผ่านการตรวจประเมินจะต้องปรับปรุงโรงฆ่าสัตว์ให้แล้วเสร็จและได้รับรองหรือมีแผนการปรับปรุงอย่างชัดเจน ภายใน 30 ธันวาคม พ.ศ. 2546 ซึ่งในปี พ.ศ. 2547 โรงฆ่าสัตว์ทุกโรง ต้องมีใบอนุญาตการจัดตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ การฆ่าสัตว์ (แบบ ชมจส.2) และโรงฆ่าสัตว์ทุกโรงจะต้องปรับปรุงพัฒนา ไปสู่โรงฆ่าสัตว์มาตรฐานให้แล้วเสร็จ ภายในปี พ.ศ.2548 ทั้งนี้เพื่อการผลิตเนื้อที่ถูกสุขลักษณะ ถูกสุขอนามัย และปลอดภัยต่อการบริโภค

6.3) การขนส่งซากสัตว์ และเนื้อสัตว์

ดำเนินการปรับปรุงการขนส่งซากสัตว์และเนื้อสัตว์โดยสนับสนุนให้ผู้ประกอบการใช้รถบรรทุกขนส่งซากสัตว์และเนื้อสัตว์ที่ปิดมิดชิด ป้องกันฝุ่นละอองและสิ่งปนเปื้อนระหว่างการขนส่ง ติดตั้งเครื่องควบคุมอุณหภูมิเพื่อควบคุมอุณหภูมิเนื้อสัตว์ ระหว่างการขนส่งซากสัตว์และเนื้อสัตว์ โดยดำเนินการปรับปรุง พัฒนา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2548

6.4) สถานที่จำหน่ายเนื้อสัตว์

ดำเนินการปรับปรุงพัฒนา สถานที่จำหน่ายเนื้อสัตว์ทั่วประเทศ ได้แก่ เจียงจำหน่ายเนื้อสัตว์ และซูเปอร์มาร์เก็ต ให้มีการออกแบบที่ถูกสุขลักษณะและติดตั้งตู้แช่เย็นเนื้อสัตว์ เพื่อควบคุมอุณหภูมิเนื้อสัตว์ เป็นการป้องกันการเจริญเติบโตของเชื้อโรคต่างๆ ที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของผู้บริโภค

7) กรมปศุสัตว์ได้กำหนดบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ส่วนภูมิภาคไว้

ดังนี้

7.1) สำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย

1. ประกาศรับสมัครผู้ประกอบการที่มีความประสงค์ขอรับฝึกอบรมผู้ประกอบการและขอรับรองมาตรฐานฟาร์ม

2. จัดฝึกอบรมผู้ประกอบการที่มีคุณสมบัติตามระเบียบมาตรฐานฟาร์มและออกใบประกาศนียบัตรให้แก่ผู้ประกอบการที่ผ่านการฝึกอบรม
3. ออกใบรับรองมาตรฐานฟาร์มให้กับฟาร์มที่ผ่านการประเมินและลงนามโดยผู้อำนวยการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย
4. เก็บรักษาทะเบียนประวัติของฟาร์มที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐานฟาร์ม
5. ตรวจสอบติดตามฟาร์มมาตรฐาน (ตรวจชนิดย่อ) เพื่อคงสภาพของมาตรฐานฟาร์มระยะเวลาที่กำหนด (ทุก 6 เดือน หรือ 1 ปี)
6. สอบสวนฟาร์มมาตรฐาน กรณีผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามระเบียบมาตรฐานฟาร์มหรือพบสารตกค้างในสินค้าปศุสัตว์
7. เพิกถอนใบรับรองมาตรฐานฟาร์ม กรณีผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามระเบียบมาตรฐานฟาร์มหรือพบสารตกค้างในสินค้าปศุสัตว์
8. สอบสวนสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มกรณีไม่ปฏิบัติตามระเบียบมาตรฐานฟาร์มด้านการจัดการสุขภาพสัตว์
9. รับผิดชอบในงานอื่นๆ ที่สนับสนุนการส่งออกสินค้าปศุสัตว์ที่ได้รับมอบหมาย
10. รายงานผลการดำเนินงานด้านมาตรฐานฟาร์มให้สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ทราบเป็นประจำทุกเดือน

7.2) สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด

1. รับคำขอรับรองมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์ พร้อมหลักฐาน
2. ตรวจสอบองค์ประกอบพื้นฐาน 5 ประการของฟาร์ม และรายงานให้สำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย
3. ตรวจรับรองมาตรฐานฟาร์ม ตามคำสั่งกรมปศุสัตว์ที่ 250/2546 เรื่องแต่งตั้งคณะผู้ตรวจรับรองมาตรฐานฟาร์ม
4. ตรวจสอบติดตามฟาร์มเพื่อตรวจสอบการแก้ไขข้อบกพร่องกรณีที่ฟาร์มไม่ผ่านการตรวจรับรองฯ และรายงานให้สำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย
5. ตรวจสอบติดตามฟาร์มมาตรฐาน เพื่อคงสภาพของมาตรฐานฟาร์มตามระยะเวลาที่กำหนด
6. สอบสวนฟาร์มมาตรฐาน กรณีผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามระเบียบมาตรฐานฟาร์มหรือพบสารตกค้างในสินค้าปศุสัตว์
7. สอบสวนสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มกรณีไม่ปฏิบัติตามระเบียบมาตรฐานฟาร์มด้านการจัดการสุขภาพสัตว์
8. เก็บตัวอย่างเนื้อสัตว์ อาหารสัตว์ เวชภัณฑ์ และน้ำจากฟาร์มสัตว์ปีกส่งตรวจที่สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์

9. รายงานผลการดำเนินงานด้านมาตรฐานฟาร์มให้สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์และสำนักสัตวศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย

8) มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรของประเทศไทย พ.ศ. 2542

8.1) คำนำ

มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรกำหนดขึ้นเป็นมาตรฐานเพื่อให้ฟาร์มที่ต้องการขึ้นทะเบียนเป็นฟาร์มที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับได้ยึดถือปฏิบัติเพื่อให้ได้การรับรองจากกรมปศุสัตว์ ซึ่งมาตรฐานนี้เกณฑ์ที่มาตรฐานขั้นพื้นฐานสำหรับฟาร์มที่ได้รับการรับรอง

8.2) วัตถุประสงค์

มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรนี้กำหนดวิธีปฏิบัติการจัดการฟาร์ม การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ และการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ได้สุกรที่ถูกต้องลักษณะและเหมาะสมแก่ผู้บริโภค

8.3) คำนิยาม

ฟาร์มสุกร หมายถึง ฟาร์มที่ผลิตสุกรขุนเพื่อการค้า ฟาร์มพ่อ แม่พันธุ์เพื่อผลิตลูกสุกรและฟาร์มเลี้ยงสุกร

8.4) องค์ประกอบของฟาร์ม

1. ทำเลที่ตั้งของฟาร์ม

1.1 อยู่บริเวณที่มีคมนาคมสะดวก

1.2 สามารถป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคจากภายนอกเข้าสู่ฟาร์มได้

1.3 อยู่ห่างจากแหล่งชุมชน โรงฆ่าสัตว์ ตลาดนัดค้าสัตว์

1.4 อยู่ในทำเลที่มีแหล่งน้ำสะอาดตามมาตรฐานคุณภาพน้ำใช้ เพียงพอต่อการ

บริโภคตลอดปี

1.5 ควรได้รับความยินยอมจากองค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

1.6 เป็นบริเวณที่ไม่มีน้ำท่วมขัง

1.7 เป็นบริเวณที่โปร่ง อากาศสามารถถ่ายเทได้ดี และมีต้นไม้ให้ร่มเงาภายใน

ฟาร์ม

2. ลักษณะฟาร์ม

2.1 เนื้อที่ของฟาร์มต้องมีเนื้อที่ที่เหมาะสมกับขนาดของฟาร์มโรงเรือน

2.2 การจัดแบ่งพื้นที่ต้องมีเนื้อที่กว้างขวางเพียงพอสำหรับการจัดแบ่งการก่อสร้าง

อาคารโรงเรือนอย่างเป็นระเบียบ สอดคล้องกับการปฏิบัติงานและไม่หนาแน่นจนไม่สามารถจัดการด้านการผลิตสัตว์ การควบคุมโรคสัตว์ สุขอนามัยของผู้ปฏิบัติงานและการรักษาสีสิ่งแวดล้อมได้ตามหลักวิชาการ ฟาร์มจะต้องมีการจัดแบ่งพื้นที่ฟาร์มเป็นสัดส่วนโดยผังแสดงการจัดวางที่แน่นอน

2.3 ถนนภายในฟาร์มต้องใช้วัสดุคงทนมีสภาพและความกว้างเหมาะสมสะดวกในการขนส่งลำเลียงอุปกรณ์ อาหารสัตว์ รวมทั้งผลผลิตเข้า- ออกจากภายในและภายนอกฟาร์ม

2.4 บ้านพักอาศัยและอาคารสำนักงานอยู่ในบริเวณอาศัยโดยเฉพาะไม่มีการเข้าอยู่อาศัยในบริเวณ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ บ้านพักต้องอยู่ในสภาพแข็งแรงสะอาดเป็นระเบียบไม่สกปรกรูปร่างมีปริมาณเพียงพอกับจำนวนเจ้าหน้าที่ ต้องแยกห่างจากบริเวณเลี้ยงสัตว์พอสมควร สะอาดร่มรื่น มีรั้วกั้นแบ่งแยกจากบริเวณเลี้ยงสัตว์ตามกำหนดอย่างชัดเจน

2.5 ไม่ควรให้สัตว์เลี้ยงที่อาจเป็นพาหนะนำโรคเข้าไปในบริเวณเลี้ยงสุกร

3. ลักษณะโรงเรือน

โรงเรือนควรมีขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนสัตว์ ฤกษ์สุขอนามัย สัตว์อยู่สุขสบาย

8.5) การจัดการฟาร์ม

1. การจัดการ โรงเรือน

1.1 โรงเรือน และที่ให้อาหาร ต้องสะอาดและแห้ง

1.2 โรงเรือนต้องสะดวกในการปฏิบัติงาน

1.3 ต้องดูแลซ่อมแซมโรงเรือนให้มีความปลอดภัยต่อสุกรและผู้ปฏิบัติงาน

1.4 มีการจัดการโรงเรือนเตรียมความพร้อมก่อนนำสัตว์เข้า

1.5 มีการทำความสะอาดโรงเรือนและอุปกรณ์ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรคตามความเหมาะสม

2. การจัดการด้านบุคลากร

2.1 ต้องมีจำนวนแรงงานอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนสัตว์เลี้ยง มีการจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรในแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน บุคลากรภายในฟาร์มควรได้รับการตรวจสอบสุขภาพเป็นประจำทุกปี

2.2 ให้มีสัตวแพทย์ควบคุมกำกับดูแลด้านสุขภาพสัตว์ภายในฟาร์ม โดยสัตวแพทย์ต้องมีใบอนุญาตประกอบการบำบัดโรคสัตว์ชั้นหนึ่ง และได้รับใบอนุญาตควบคุมฟาร์มจากกรมปศุสัตว์

3. คู่มือการจัดการฟาร์ม

ผู้ประกอบการฟาร์มต้องมีคู่มือการจัดการฟาร์ม แสดงให้เห็นระบบการเลี้ยงการจัดการฟาร์ม ระบบบันทึกข้อมูลการป้องกันและควบคุมโรคสัตว์ การดูแลสุขภาพสัตว์และสุขอนามัยในฟาร์ม

4. ระบบบันทึกข้อมูล

ฟาร์มจะต้องมีระบบการบันทึกข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย

4.1 ข้อมูลการบริหารฟาร์ม ได้แก่ บุคลากร แรงงาน

4.2 ข้อมูลการจัดการด้านการผลิต ได้แก่ ข้อมูลตัวสัตว์ ข้อมูลสุขภาพสัตว์ ข้อมูลการผลิต

5. การจัดการด้านอาหารสัตว์

5.1 คุณภาพอาหารสัตว์

แหล่งที่มาของอาหารสัตว์

ก. ในกรณีซื้ออาหาร ต้องซื้อจากผู้ขายที่ได้รับอนุญาตตาม พ.ร.บ. ควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2525

ข. ในกรณีผสมอาหารสัตว์เองต้องมีคุณภาพอาหารสัตว์เป็นไปตามกำหนดตามกฎหมายตาม พ.ร.บ. ควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2525

ภาชนะบรรจุและการขนส่ง

ภาชนะบรรจุอาหารสัตว์ควรสะอาด ไม่เคยใช้บรรจุวัตถุมีพิษ ปุ๋ย หรือวัตถุอื่นใดที่อาจเป็นอันตรายต่อสัตว์ สะอาด แข็ง กั้นความชื้นได้ ไม่มีสารที่จะปนเปื้อนกับอาหารสัตว์ ถ้าถูกเคลือบด้วยสารอื่น สารดังกล่าวต้องไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์

การตรวจสอบคุณภาพอาหารสัตว์

ควรมีการตรวจสอบอาหารสัตว์อย่างง่าย นอกจากนี้ต้องสุ่มตัวอย่างอาหารสัตว์ส่งห้องปฏิบัติการที่เชื่อถือได้ เพื่อวิเคราะห์คุณภาพและสารตกค้างเป็นประจำ และเก็บบันทึกผลการตรวจวิเคราะห์ไว้ให้ตรวจสอบได้

5.2 การเก็บรักษาอาหารสัตว์

ควรมีสถานที่เก็บอาหารสัตว์แยกต่างหาก กรณีมีวัตถุดิบเป็นวิตามินต้องเก็บในห้องปรับอากาศ ห้องเก็บอาหารสัตว์ต้องสามารถรักษาสภาพของอาหารสัตว์ไม่ให้เปลี่ยนแปลง สะอาด ห่างไกลจากแมลงและสัตว์ต่างๆ ควรมีแผงไม้รองด้านล่างของภาชนะบรรจุอาหารสัตว์

8.6) การจัดการด้านสุขภาพสัตว์

1. ฟาร์มจะต้องมีระบบเฝ้าระวัง ควบคุม และป้องกันโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้รวมถึงการมีโปรแกรมทำลายเชื้อโรคก่อนเข้าและออกจากฟาร์ม การป้องกันการสะสมของเชื้อโรคในฟาร์ม การควบคุมโรคให้สงบโดยเร็ว และไม่ให้แพร่ระบาดจากฟาร์ม

2. การบำบัดโรค

2.1 การบำบัดโรคสัตว์ ต้องปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ควบคุมการประกอบการบำบัดโรคสัตว์ พ.ศ. 2505

2.2 การใช้ยาสำหรับสัตว์ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดการใช้ยาสำหรับสัตว์ (มอก. 7001-2540)

8.7) การจัดการสิ่งแวดล้อม

1. ประเภทของเสีย

ของเสียที่เกิดจากฟาร์มปศุสัตว์ จะประกอบด้วย

- 1.1 ขยะมูลฝอย
- 1.2 ชากสุกร
- 1.3 มูลสุกร
- 1.4 น้ำเสีย

2. การกำจัดหรือบำบัดของเสีย

ฟาร์มจะต้องจัดให้มีระบบกำจัดหรือบำบัดของเสียที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อผู้อยู่อาศัยข้างเคียง หรือสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

- 2.1 ขยะมูลฝอย ทำการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยในถังขยะปิดมิดชิด และนำไปกำจัดทิ้งในบริเวณที่ทิ้งของเทศบาล สุขาภิบาล หรือองค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น
- 2.2 ชากสุกร ฟาร์มจะต้องมีการจัดการกับชากสุกรให้ถูกสุขลักษณะอนามัย
- 2.3 มูลสุกร นำไปทำปุ๋ย หรือหมักเป็นปุ๋ยโดยไม่ทิ้งหรือกองเก็บในลักษณะที่จะทำให้เกิดกลิ่น หรือก่อความรำคาญ ต่อผู้อยู่อาศัยข้างเคียง
- 2.4 น้ำเสีย ฟาร์มจะต้องมีระบบเก็บกัก หรือบำบัดน้ำเสียให้เหมาะสม ทั้งนี้ น้ำทิ้งจะต้องมีคุณภาพน้ำที่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้งที่กำหนด

2.2.2 สถานการณ์มาตรฐานฟาร์มของประเทศไทย

ประเทศไทยมีฟาร์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากกรมปศุสัตว์ว่าเป็นฟาร์มที่ได้มาตรฐานแล้วจำนวน 3,323 ฟาร์ม โดยจำนวนฟาร์มที่ได้มาตรฐานมากที่สุด คือ ภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 35.87 เนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมแก่การทำกรเกษตร ส่วนใหญ่จะเหมาะสมกับการทำฟาร์มมากกว่าการทำสวน ทำให้ รวมทั้งเป็นแหล่งในการผลิตวัตถุดิบอาหารสัตว์ โดยฟาร์มส่วนใหญ่ในภาคกลางจะเป็นฟาร์มขนาดใหญ่และขนาดกลาง จึงใช้เงินลงทุนในการทำฟาร์มสูง ประกอบกับเกษตรกรทำฟาร์มเพื่อเป็นการส่งออก จึงจำเป็นที่จะต้องทำให้ฟาร์มได้มาตรฐานเพื่อผลผลิตที่มีคุณภาพ รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีฟาร์มที่ได้รับมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 26.63 สำหรับภาคใต้มีฟาร์มได้รับมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 11.14 เนื่องจากฟาร์มส่วนใหญ่เป็นฟาร์มขนาดเล็กและขนาดกลาง ประกอบกับเกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพทำการเกษตรอย่างอื่นด้วย เช่น ทำสวนผลไม้ สวนยางพารา และบางพื้นที่ไม่มีบริษัทเอกชนเข้าไปลงทุนหรือให้การสนับสนุน เช่น พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ตารางที่ 2.3)

ตารางที่ 2.3 จำนวนฟาร์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากกรมปศุสัตว์ของประเทศไทย ปี 2552

ประเทศ/ภูมิภาค	จำนวนฟาร์ม	ร้อยละ
ทั่วประเทศ	3,323	
ภาคเหนือ	876	26.36
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	885	26.63
ภาคกลาง	1,192	35.87
ภาคใต้	370	11.14

ที่มา : กรมปศุสัตว์, 2552ข

2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.3.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีหรือการปฏิบัติทางการเกษตร

ดิเรก อุกษ์หรัย (2527) ได้กล่าวว่า การยอมรับเทคโนโลยีหรือการปฏิบัติทางการเกษตรนั้นมีปัจจัยเกี่ยวข้องอยู่หลายประการ คือ

1. ปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขหรือสภาวะการณ์โดยทั่วไป ประกอบด้วย

1.1 สภาพทางเศรษฐกิจ ที่มีผลต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่ต่างกัน ได้แก่เกษตรกรที่ถือครองสิทธิ์ที่ดินมากกว่าเกษตรกรที่มีที่ทำกินในที่ดินมากกว่า เกษตรกรที่มีรายได้มากกว่า ปัจจัยแต่ละอย่างเหล่านี้จะส่งผลให้มีแนวโน้มต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่าและเร็วกว่าเกษตรกรที่มีสิ่งเหล่านี้อยู่

1.2 สภาพสังคมและวัฒนธรรม มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการยอมรับช้าหรือเร็วมีหลายประการ เช่น มวลชนที่อยู่ในชุมชนหรือสังคมที่รักษานขนบธรรมเนียมประเพณีเก่าๆอย่างเคร่งครัดมากกว่า มีค่านิยมและความเชื่อที่เป็นอุปสรรคต่อการนำการเปลี่ยนแปลงมากกว่า มีผลให้เกิดการยอมรับการนำการเปลี่ยนแปลงที่ช้าลงและยอมรับวิทยาการใหม่ๆในปริมาณที่น้อยกว่า

1.3 สภาพภูมิศาสตร์ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ คือในท้องที่ใดที่มีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่สามารถติดต่อกับท้องที่อื่นๆ โดยเฉพาะท้องที่ที่เจริญทางด้านเทคโนโลยีมากกว่า ไม่ว่าจะเป็นทางคมนาคมที่สะดวกหรือมีทรัพยากรที่เป็นปัจจัยในการผลิตมากกว่าจะมีผลทำให้เกิดแนวโน้มของการยอมรับมากกว่าและเร็วกว่า

1.4 สมรรถภาพในการดำเนินงานของสถาบันที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ สถาบันสินเชื่อเพื่อการเกษตร สถาบันวิจัยและส่งเสริมการเกษตร สถาบันจัดการเกี่ยวกับการตลาด เป็นต้น และสถาบันที่เกี่ยวกับสื่อมวลชน เช่น สิ่งตีพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ สถาบันเหล่านี้ถ้ามีประสิทธิภาพในการ

ดำเนินการที่ทำให้ประโยชน์แก่บุคคลเป้าหมายก็จะทำให้การยอมรับการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเร็วและง่ายขึ้น

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรง มีบุคคลเป้าหมาย หรือผู้รับการเปลี่ยนแปลง พื้นฐานของเกษตรกรเองเป็นส่วนที่สำคัญในการที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับการเปลี่ยนแปลง ได้แก่

2.1 พื้นฐานทางสังคม จากการวิจัยพบว่าเพศหญิงยอมรับการเปลี่ยนแปลงเร็วกว่าเพศชาย กลุ่มที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์ที่สูงกว่าจะยอมรับเร็วกว่าเกษตรกรที่อยู่ในกลุ่มที่มีการศึกษาน้อยกว่า เกษตรกรที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือผู้นำการเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ มากกว่า และมีความถนัดในการยอมรับฟังข่าวสารมากกว่าจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงในระดับที่รวดเร็วและมากกว่า

2.2 พื้นฐานทางเศรษฐกิจ จากการวิจัยพบว่าผู้มีกรรมสิทธิ์ถือครองที่ดินจำนวนมากเนื้อที่มากกว่าการมีรายได้มากกว่าการมีทรัพยากรที่จำเป็นในการผลิตมากกว่าการมีเครื่องมือจำเป็นในการผลิตมากกว่า สิ่งเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงเร็วกว่าและมากกว่าเกษตรกรที่มีสิ่งดังกล่าวน้อยกว่า

2.3 พื้นฐานในการติดต่อดูสารของเกษตรกรที่จำเป็นอย่างยิ่ง คือ ประสิทธิภาพในการรับฟังข่าวสาร ได้แก่ การอ่าน การฟัง รวมทั้งความคิดที่มีเหตุผลและในขณะเดียวกันความสามารถในการพูด เขียน ก็มีช่วยเสริมบ้างในเรื่องของการสร้างความเข้าใจระหว่างเพื่อนบ้านด้วยกันเองให้เกิดความเชื่อมั่นในการยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้มากขึ้น

2.4 พื้นฐานในเรื่องอื่นๆ เกษตรกรที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ มีความพร้อมทางจิตใจ มีข้อมูลเกี่ยวข้องมากกว่า มีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือผู้นำการเปลี่ยนแปลง ทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีที่นำมาเพื่อการเปลี่ยนแปลง มีความสนใจในปัญหาและความต้องการของตนเองและกิจกรรมอาชีพของเพื่อนบ้าน ความสามารถในการจัดการเกษตรกรที่มีลักษณะอย่างไรอย่างหนึ่งตามที่กล่าวมาแล้วนี้หรือมีมากกว่าจะมีแนวโน้มที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่มากกว่าและรวดเร็วกว่าตามลำดับ

3. ปัจจัยที่เนื่องมาจากนวัตกรรม หรือเทคโนโลยีที่จะนำไปเปลี่ยนแปลง ปัจจัยที่ทำให้มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมเกษตร หรือเทคโนโลยีเกษตรภายใต้สถานการณ์ สภาพแวดล้อมหนึ่งๆที่สำคัญ คือ

3.1 ต้นทุนและกำไร ถ้าเทคโนโลยีใดลงทุนน้อยที่สุดกำไรมากที่สุด การยอมรับก็สูงกว่าเร็วกว่า กำไรนี้นอกจากจะหมายถึงเงินที่ได้ยังรวมถึงกำไรที่เกิดจากการใช้ประโยชน์และความมีหน้ามีตาด้วย

3.2 ความสอดคล้องและความเหมาะสมกับสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน ความสอดคล้องเหมาะสมนี้เป็นเรื่องที่ไม่ขัดต่อขนบธรรมเนียม ความเชื่อของคนในชุมชนนอกจากนี้ยังเป็นเรื่องของความสอดคล้องและความเหมาะสมกับสถานะทางกายของทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนด้วย

3.3 สามารถปฏิบัติได้และเข้าใจได้ง่าย คือต้องไม่เป็นเรื่องที่ยุ่งยากซับซ้อนและไม่มีกฎเกณฑ์ที่ยุ่งยากจนเกินไป

3.4 สามารถเห็นว่าปฏิบัติได้ผลมาแล้ว คือ ถ้าเห็นว่าเกิดผลดีมาก่อนที่จะปฏิบัติตามหรือยอมรับได้ง่ายและเร็วกว่า

3.5 สามารถแบ่งแยกเป็นขั้นตอนหรือยกเป็นเรื่องๆ ได้

3.6 ใช้เวลาน้อยหรือประหยัดเวลา

3.7 เป็นการตัดสินใจของกลุ่ม เพราะกลุ่มจะมีอิทธิพลในการตั้งกฎเกณฑ์บางอย่างที่สมาชิกจะต้องปฏิบัติตาม

4. สิ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้นำการเปลี่ยนแปลง หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเอง สิ่งที่สำคัญที่สุดในการที่จะนำการเปลี่ยนแปลงที่บังเกิดผลนั้น เจ้าหน้าที่จะต้องมีอุดมการณ์ในการทำงานเพื่อรับใช้มวลชนมีความเชื่อมั่นในเทคโนโลยีที่นำไปเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการมีความรู้ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีนั้นๆ ด้วย

อดิศักดิ์ ศรีสรรพกิจ (2523) กล่าวว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดการยอมรับวิทยากรหรือสิ่งซึ่งเป็นสิ่งใหม่ๆ ของเกษตรกรดีขึ้นนั้นขึ้นอยู่กับ

1. นวัตกรรม ที่ต้องการไปเผยแพร่ควรมีลักษณะดังนี้ จึงจะอัตราการยอมรับสูงและเร็ว

1.1 วิทยากรนั้นต้องมีแนวโน้มให้เห็นว่าดีกว่าเดิม

1.2 วิทยากรนี้ต้องคล้ายคลึงกับของเดิมจะมีการแตกต่างหรือเปลี่ยนแปลงมามากนัก

1.3 ควรอยู่ในลักษณะที่ง่ายๆ ไม่ค่อยยุ่งยากหรือซับซ้อน

1.4 ความสามารถมองเห็นหรือทำให้เห็นได้

2. ช่องทางการสื่อสาร ต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับขั้นตอนของการยอมรับ และประเภทของบุคคล หรือกลุ่มบุคคล

3. ลักษณะทางสังคม เช่น สังคมก้าวหน้าหรือล้าหลัง ถ้าเป็นสังคมก้าวหน้าอัตราการยอมรับจะเร็ว

4. การทุ่มเทของเจ้าหน้าที่ถ้าเจ้าหน้าที่ตั้งใจทำงานอย่างจริงจัง ความสำเร็จมีมากขึ้น

บุญสม วราเอกสิทธิ์ (2539) ได้รวบรวมปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมและภาวะแวดล้อมอื่นๆ ที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมไว้ดังนี้

1. แหล่งที่ได้รับข่าวสาร เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น เกษตรกรจะมีการยอมรับนวัตกรรมมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับข่าวสารนั้นๆ หากได้รับข่าวสารมากก็就会有การยอมรับนวัตกรรมมาก หากไม่ได้รับข่าวสารก็จะไม่เกิดการยอมรับนวัตกรรมเลย

2. ระดับการศึกษา เกษตรกรที่มีการศึกษาสูงก็มีความสนใจอ่านข่าวสารมากกว่าเกษตรกรที่มีการศึกษาน้อย

3. อายุ คนหนุ่มคนสาวมักจะกล้าเสี่ยงที่จะยอมรับนวัตกรรมได้มากกว่าผู้สูงอายุ

4. ขนาดที่ดินทำกิน หากมีที่ดินพอสมควรหรือขนาดใหญ่ที่จะขยายงานได้ดีและจะมีการยอมรับเทคโนโลยีได้ดี แต่ถ้าไม่มีที่ดินหรือมีจำกัดจะขยายต่อไปไม่ได้ เกษตรกรจะมีการยอมรับเทคโนโลยีนั้นก็ขึ้นอยู่กับ

5. การศึกษาของบุตรหลาน หากบุตรหลานของเกษตรกรได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น เกษตรกรมีความโน้มเอียงที่จะยอมรับเทคโนโลยีมากขึ้น เพราะเกษตรกรได้แรงบันดาลใจหรือการชักจูงจากบุตรหลาน

6. การเยี่ยมชมของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม หากมีการเยี่ยมชมของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมบ่อยๆ จะทำให้เกษตรกรเกิดความเชื่อมั่นและยอมรับเทคโนโลยีมากขึ้น

7. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น หากมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ในท้องถิ่นมากและทั่วถึงหรือใกล้ การได้รับข่าวสารก็จะมีมาก การยอมรับเทคโนโลยีก็จะมีมากตามไปด้วย

8. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น หากมีการจัดกิจกรรมและมีส่วนร่วม เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดกลุ่ม ซึ่งเป็นการโน้มน้าวให้เกษตรกรคุ้นเคยและเกิดการยอมรับเทคโนโลยีมากขึ้นตามไปด้วย

9. ระบบของสังคมที่อาศัยอยู่ ถ้าหากเป็นลักษณะสังคมใหม่และได้รับการพัฒนาหรือเปิดรับรู้ความรู้ใหม่ สังคมนั้นจะมีการยอมรับเทคโนโลยีมากกว่าสังคมหลัง

10. หากมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย เช่น คลองชลประทาน ระบบการตลาด ระบบสินเชื่อ ฯลฯ และมีการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เกษตรกรจะมีการยอมรับเทคโนโลยีที่เร็วขึ้นและในอัตราที่สูง

ปัญญา หิรัญรัมย์ (2529) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับวิทยาการแผนใหม่ไปปฏิบัตินั้นมี 3 ปัจจัยคือ

1. ปัจจัยของผู้รับ ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้รับ ความรู้ความสามารถ อายุ เพศ และการอยู่ใกล้สื่อและข่าวสาร

2. ปัจจัยภายนอกของผู้รับ ได้แก่ สภาพทางสังคม การเมืองและเศรษฐกิจ ในสภาพของสังคมเกษตรกรที่ทำการเป็นการค้า เป็นอุตสาหกรรม

3. ลักษณะของวิทยาการแผนใหม่ สำหรับลักษณะของวิทยาการแผนใหม่ที่จะทำให้เกษตรกรยอมรับง่ายหรือยากนั้น มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือ

3.1 ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทน

3.2 ความยุ่งยากซับซ้อนของการปฏิบัติ

3.3 นวัตกรรมที่ทดลองได้ง่าย

3.4 ความสอดคล้องของนวัตกรรมกับทรัพยากรที่มีอยู่

3.5 ความสอดคล้องของนวัตกรรมกับทรัพยากรที่มีอยู่

3.6 นวัตกรรมนั้นสามารถหาได้ง่ายในท้องถิ่น

2.3.2 ข้อจำกัดทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการยอมรับ

เกรียงศักดิ์ ปัทมเรขา (2533) ได้กล่าวถึงข้อจำกัดทางเศรษฐกิจและสังคมไว้ว่า ในการนำ การเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีชีวิตของคนในชุมชน ความรู้ใหม่ๆหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ จะนำไปใช้ทุก แห่งเหมือนกันได้ เว้นแต่ลักษณะความรู้หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ จะเหมาะสมกับสภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของชุมชนนั้นบางครั้งเกษตรกรเองไม่มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจในการยอมรับความรู้ ทางวิชาการสมัยใหม่ เกษตรกรมีเงินทุนเพียงพอสำหรับการผลิตนั้น แต่เนื่องจากข้อจำกัดทาง สังคม เป็นเหตุให้เกษตรกรไม่ยอมรับความรู้ทางวิชาการสมัยใหม่ มีรายงานการวิจัยในบางประเทศ พบว่า เกษตรกรยอมรับการปลูกข้าวพันธุ์ดีซึ่งให้ผลผลิตสูง แต่ผลปรากฏว่ารสชาติของข้าวพันธุ์ดี นั้นสู้ข้าวพันธุ์พื้นเมืองไม่ได้ เกษตรกรก็เลิกปลูกข้าวพันธุ์ดีหันมาปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองต่อไป ข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การที่เกษตรกรยอมรับการปลูกข้าวพันธุ์ดี แต่การปลูกข้าวพันธุ์ดี ต้องการการจัดการดูแลเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการใช้แรงงานเพิ่มขึ้น มากกว่าเดิมเป็นเหตุให้เกษตรกรเลิกการปลูกข้าวพันธุ์ดีนอกจากนี้ยังพบอีกด้วยว่าในบางประเทศ หลักความเชื่อทางศาสนาก็มีส่วนไม่ให้เกษตรกรยอมรับการปลูกข้าวพันธุ์ดีซึ่งให้ผลผลิตสูง ซึ่ง การปลูกข้าวพันธุ์ดีต้องการปุ๋ยและยาฆ่าแมลงในอัตราที่เพิ่มขึ้น เกษตรกรไม่มีเงินทุนพอ จึงต้อง ยืมเงินจากบุคคลอื่นๆแต่การยืมเงินโดยมีการคิดดอกเบี้ยนั้นเป็นบาป และขัดต่อความเชื่อทาง ศาสนา เกษตรกรเลยไม่กู้ยืมเงินโครงการเพิ่มผลผลิตโดยการปลูกข้าวพันธุ์ดีก็เป็นอันล้มเหลวไป

โรเจอร์และซูเมเกอร์ (1971) ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์การยอมรับนวัตกรรมว่าเป็น กระบวนการทางจิตใจ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นเริ่มรู้หรือตื่นตน ขั้นนี้เป็นขั้นที่บุคคลได้รับรู้เกี่ยวกับแนวคิดใหม่หรือเรื่องใหม่ขาด รายละเอียด คือ รู้ว่าเรื่องนั้นเกิดขึ้นแล้วหรือทำได้แล้วแต่เป็นเรื่องใหม่สำหรับตนเอง เพราะไม่เคย หรือโดยการเผยแพร่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
2. ขั้นสนใจ เป็นขั้นที่บุคคลเมื่อรับรู้เกี่ยวกับแนวความคิดใหม่ แล้วหากเขาไม่สนใจเขาก็ จะรู้สึกเฉยๆ แต่ถ้าเขาเกิดความสนใจเขาก็จะพยายามติดต่อหรือสอบถามผู้รู้ในรายละเอียดและ ปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับแนวความคิดนั้น จุดสำคัญของขั้นนี้คือหากเขาได้รายละเอียดมาไม่ดีก็อาจทำ ให้เกิดความล้มเหลวในขั้นต่อไป
3. ขั้นไตร่ตรองหรือประมวลผล ขั้นนี้บุคคลจะศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับแนวความคิดใหม่ แล้วคิดเปรียบเทียบเมื่อเห็นว่าจะเกิดผลดีมากกว่าผลเสีย เขาก็ต้องตัดสินใจทดลองทำเพื่อเกิดความ แน่ใจก่อนที่จะรับไปปฏิบัติจริง
4. ขั้นทดลองทำ ขั้นนี้บุคคลจะทำการทดลองทำตามแนวความคิดใหม่ โดยทำการทดลอง แต่เพียงเล็กน้อย เพื่อคว้าเข้ากันได้หรือไม่กับสภาพการณ์ในปัจจุบันของตนและผลจะออกมาตามที่ คาดคิดไว้หรือไม่

5. ชัยนำไปปฏิบัติหรือนำไปใช้ ชัยนี้มักเกิดขึ้นหลังจากได้มีการทดลองทำและทราบผลเป็นที่พอใจแล้ว จึงตัดสินใจยอมรับแนวความคิดใหม่ไปปฏิบัติ

ขณะเดียวกัน โรเจอร์และซูเมอร์ ได้แบ่งกระบวนการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมหรือไม่ยอมรับนวัตกรรม ออกเป็นขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นความรู้ ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1.1 ความรู้หรือความตระหนักรู้ว่านวัตกรรมนั้นมีอยู่

1.2 ความรู้จะใช้นวัตกรรมนั้นอย่างไรจึงจะเหมาะสม

1.3 ความรู้ถึงคุณประโยชน์ของนวัตกรรม ถ้าจะเทียบขั้นความรู้นี้กับ 2 ขั้นของกระบวนการยอมรับนวัตกรรมขั้นนี้ก็คือขั้นตระหนักรู้และขั้นสนใจนั่นเอง

2. ขั้นความรู้สึก เป็นขั้นที่บุคคลเกิดความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ นวัตกรรมนั้นถ้าเทียบขั้นนี้กับกระบวนการยอมรับนวัตกรรมแล้วขั้นนี้ก็คือขั้นประเมินนั่นเอง

3. ขั้นตัดสินใจ ในขั้นนี้เป็นการตัดสินใจว่าจะยอมรับนวัตกรรมหรือไม่ยอมรับนวัตกรรม ถ้าเทียบขั้นนี้กับกระบวนการยอมรับนวัตกรรมแล้ว ขั้นนี้ก็คือขั้นทดลองนั่นเอง

4. ขั้นยืนยัน ในขั้นนี้บุคคลจะหาแรงเสริมเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของเขา แต่เขาอาจจะเปลี่ยนการตัดสินใจเป็นตรงกันข้าม ถ้าเขาได้รับข้อมูลที่ขัดแย้งกับข้อมูลเดิมที่เขาได้รับมา ถ้าเทียบขั้นนี้กับกระบวนการยอมรับนวัตกรรมก็พอจะเทียบได้กับขั้นยอมรับอย่างถาวรนั่นเอง

บุญสม วราเอกสิริ (2522) ได้จำแนกลักษณะของการยอมรับได้ 2 ลักษณะได้แก่ การยอมรับต่อเนื่อง หมายถึง เกิดการยอมรับแล้วนำไปปฏิบัติตลอดไปและการยอมรับไม่ต่อเนื่อง หมายถึง เกิดการยอมรับและไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติไปแล้วระยะหนึ่งแล้ว

ปัญญา หิรัญรัศมี (2529) ได้กล่าวว่า กระบวนการยอมรับในการตัดสินใจยอมรับวิทยาการแผนใหม่หรือสิ่งแปลกใหม่ของบุคคลโดยทั่วไปแล้ว กระบวนการยอมรับต้องใช้เวลาเป็นอย่างมาก บุคคลจะต้องได้รับทราบ ได้พบเห็นสิ่งนั้นๆ มาก่อน บุคคลจะยอมรับได้ในบางอย่างอาจจะต้องใช้เวลาหลายปีทีเดียว ก่อนที่เขาเหล่านั้นจะได้มีการทดลองหรือลองวิทยาการแผนใหม่นั้นเป็นครั้งแรก และพิจารณาผลที่ได้จากการทดลองแล้วจะยอมรับวิทยาการใหม่นั้น

วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์ (2538) ได้กล่าวว่า การยอมรับนวัตกรรมเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นพร้อมกันทันทีและการยอมรับนวัตกรรมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง บางทีก็ขึ้นอยู่กับสถานการณ์สิ่งแวดล้อม บางทีก็ขึ้นอยู่กับลักษณะของนวัตกรรมนั้นๆ ปัจจัยบางอย่างมักส่งเสริมและเกศตรกรสามารถควบคุมได้ บางทีก็ควบคุมการสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งประการหนึ่งทำให้บุคคลตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม อย่างไรก็ตาม ปัจจัยอื่นๆ ก็มีความสำคัญเหมือนกัน เช่น ความเต็มใจที่เปลี่ยนแปลงความสามารถในการใช้ข่าวสาร หรือเทคโนโลยีที่ได้รับมา ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตและบริการที่จำเป็น รวมทั้งเงินทุนที่หาได้ในท้องถิ่น

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นพรัตน์ นวลอนงค์ (2544) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจของเกษตรกรจังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ-สังคม ความคิดเห็นและสาเหตุที่เกษตรกรบางส่วนออกจากโครงการก่อนครบเงื่อนไขและอยู่จนครบเงื่อนไขโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่องานโครงการปลูกไม้เศรษฐกิจ อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง โดยเก็บข้อมูลจากเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ จำนวน 106 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและเปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้ค่าทดสอบ T-test และค่าทดสอบไคสแควร์ (Chi-square)

ผลการวิจัยพบว่าในกลุ่มเกษตรกรที่อยู่ครบเงื่อนไขโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 54.79 ปี การศึกษาจบระดับประถมศึกษา ขนาดพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 15.81 ไร่ จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 4.35 คน รายได้รวมในครัวเรือนเฉลี่ย 81,085 บาทต่อปี ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจทางวิทยุ โทรทัศน์ วารสารต่างๆ เพื่อนบ้าน และแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์แต่จะได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้ เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจและการปลูกสร้างสวนป่าอยู่ในระดับสูงและเห็นด้วยต่อการดำเนินงานของโครงการและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่วนเกษตรกรกลุ่มที่อยู่ไม่ครบเงื่อนไขโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุเฉลี่ย 48.83 ปี การศึกษาจบระดับประถมศึกษา ขนาดพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 7.75 ไร่ จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 4.60 คน รายได้รวมในครัวเรือนเฉลี่ย 38,145 บาทต่อปี ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจทางวิทยุ โทรทัศน์ วารสารต่างๆ เพื่อนบ้าน และแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์แต่จะได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการและการปลูกสร้างสวนป่าอยู่ระดับสูง เห็นด้วยต่อการดำเนินงานของโครงการและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ผลการทดสอบสมมุติฐานพบว่า อายุ ระดับการศึกษา รายได้รวมในครัวเรือนจำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร ลักษณะของดินที่นำเข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ การได้รับข่าวสารจากวารสารต่างๆ การได้รับข่าวสารจากแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจและความคิดเห็นที่มีต่อโครงการฯ และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกัน

สาเหตุที่ทำให้เกษตรกรอยู่ร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจจนครบเงื่อนไขเนื่องมาจาก 1) ต้องการใช้ที่ดินว่างเปล่าให้เป็นประโยชน์ 2) ต้องการมีไม้ไว้ใช้สอยในอนาคต 3) เกษตรกรต้องการมีส่วนร่วมในการปลูกป่าเป็นทุนเดิมอยู่แล้วและมีความพร้อมที่จะปลูกป่า และ 4) เกษตรกรสนใจเงินสนับสนุนที่ได้รับจากโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

ส่วนสาเหตุที่ทำให้เกษตรกรบางส่วนออกจากโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจก่อนครบเงื่อนไขเนื่องมาจาก 1) เกษตรกรไม่มีทุนที่จะดูแลสวนป่าเนื่องจากเงินสนับสนุนไร่ละ 3,000 บาทมีไม่เพียงพอเนื่องจากเกษตรกรกลุ่มที่อยู่ไม่ครบเงื่อนไข ส่วนใหญ่ได้ค่อนข้างต่ำเงินที่หามาได้ส่วนใหญ่รวมทั้งเงินสนับสนุนจะไปใช้จ่ายเกี่ยวกับการครองชีพ 2) เกษตรกรไม่มีเวลาบำรุงรักษาสวนป่า 3) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้สั่งให้ยกเลิก และ 4) พื้นที่ขาดความอุดมสมบูรณ์และทำให้ต้นไม้ตาย

ปัญหาในการอยู่ร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ได้แก่ ภัยธรรมชาติและและการขาดแคลนเงินทุนในการบำรุงรักษาสวนป่าภายใต้เงื่อนไขของโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

ความต้องการหรือข้อเสนอแนะของเกษตรกร คือ ต้องการให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้ให้บริการแนะนำดูแลใส่ใจเกษตรกรให้มากขึ้นและสม่ำเสมอ ในเรื่องการปลูกและดูแลสวนป่า ตลอดจนโรคและแมลงศัตรูพืช

ศุภชัย กิตติชัยเดช (2544) ได้ศึกษาเรื่องสถานภาพของฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อ และข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการตามมาตรฐานฟาร์มไก่เนื้อ : กรณีศึกษาฟาร์มไก่เนื้ออำเภอวังจันทร์และอำเภอแกลง จังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานภาพของฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อเพื่อส่งออกตามมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อของประเทศไทยตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 2) ศึกษาข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อ โดยเก็บข้อมูลจากเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อเพื่อส่งออก จำนวน 105 ราย สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าร้อยละ และค่าความถี่

ผลการศึกษาสถานภาพของฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อ พบว่าส่วนใหญ่มีองค์ประกอบอยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยในเรื่องทำเลที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่มีการคมนาคม มีแหล่งน้ำสะอาด ตามมาตรฐานคุณภาพน้ำใช้เพื่อการบริโภคอย่างเพียงพอตลอดปี ในเรื่องลักษณะฟาร์มเนื้อที่ของฟาร์มมีความเหมาะสม โรงเรือนที่ใช้เลี้ยงไก่มีขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนไก่ที่เลี้ยงถูกสุขลักษณะสัตว์อยู่สบายมีการจัดเตรียมความพร้อมของโรงเรือนก่อนนำไก่เข้ามาเลี้ยง มีสัตวแพทย์ควบคุมกำกับดูแลด้านสุขภาพสัตว์และสุขอนามัยภายในฟาร์ม โดยสัตวแพทย์มีใบอนุญาตประกอบการบำบัดโรคสัตว์ชั้นหนึ่ง และได้รับใบอนุญาตควบคุมฟาร์มจากกรมปศุสัตว์ ผู้ประกอบการมีการจัดทำคู่มือฟาร์ม การจัดการฟาร์ม มีระบบบันทึกข้อมูล การป้องกันและการควบคุมโรค มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการด้านการผลิต การจัดการด้านอาหารสัตว์

เกษตรกรมีข้อเสนอแนะต่อนโยบายและการปฏิบัติของรัฐบาลปัจจุบันในเรื่องการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พันธุ์สัตว์ ของบริษัทให้มีคุณภาพ มาตรฐาน ราคายุติธรรมเป็นอันดับแรก สำหรับข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติของหน่วยราชการในท้องถิ่น พบว่าการตรวจคุณภาพอาหาร วัคซีน ยา และพันธุ์สัตว์ของบริษัทเพื่อคุณภาพมาตรฐานและคุณภาพมีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งและ

ข้อเสนอแนะต่อบริษัทผู้ประกอบการควรมีการจัดสูตรอาหารที่มีคุณภาพดีสม่ำเสมอ และเป็นไปตามมาตรฐาน มีความสำคัญสูงสุด

มณูญ กิ่งเซ่ง (2547) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบมาตรการกีดกันทางการค้าที่ใช้ภาษี : ศึกษาเฉพาะการส่งออกไก่สดแช่แข็งไปสหภาพยุโรป มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของนโยบายเรื่องการนำเข้าไก่สดแช่แข็งของกลุ่มสหภาพยุโรปที่มีผลกระทบต่อหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะกรมปศุสัตว์ที่เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงและบริษัทเอกชนรวมทั้งเกษตรกรที่เป็นผู้ประกอบการส่งออกไก่สดแช่แข็งไปกลุ่มสหภาพยุโรป และเพื่อศึกษาแนวทางของรัฐในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยจำแนกกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาเป็น 3 กลุ่มคือ กรมปศุสัตว์ในหน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง บริษัทเอกชนที่เป็นผู้ส่งออกไก่สดแช่แข็งไปสหภาพยุโรป และเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อเพื่อการส่งออก

ผลการศึกษาพบว่า จากผลของนโยบายที่กลุ่มสหภาพยุโรปนำมาบังคับใช้กับผู้ส่งออกไก่จากประเทศไทย พบว่า มาตรการที่กลุ่มสหภาพยุโรปใช้นั้น เป็นมาตรการกีดกันทางการค้า การนำเข้าไก่สดแช่แข็งจากประเทศไทย ซึ่งผลจากมาตรการเหล่านี้ทำให้กรมปศุสัตว์ได้ปรับนโยบายการเลี้ยงไก่ในประเทศไทย โดยกำหนดให้ผู้เลี้ยงไก่เพื่อการส่งออกจะต้องทำเป็นมาตรฐานฟาร์ม โดยมีประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อของประเทศไทย ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน 2542 และกรมปศุสัตว์ได้มีการจัดงบประมาณเพื่อรองรับนโยบายเพิ่มขึ้นเป็นเงิน 200,187,90 บาท ในส่วนของบริษัทผู้ส่งออกไก่สดแช่แข็งไปกลุ่มสหภาพยุโรปทำให้ต้นทุนในการผลิตเพิ่มสูงตลอดจนต้องมีการปรับเทคโนโลยีในการเลี้ยงใหม่โดยต้องปรับปรุงฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อเป็นระบบปิดทั้งหมด และในส่วนของโรงฆ่าไก่ได้ปรับปรุงให้สอดคล้องกับมาตรการที่กลุ่มสหภาพยุโรปกำหนดในส่วนของเกษตรกรที่เลี้ยงไก่เนื้อเพื่อการส่งออกมีผลกระทบต่อรายได้และต้นทุนการเลี้ยงไก่ที่เพิ่มสูงขึ้นอันเนื่องมาจากการปรับปรุงโรงเรือนเลี้ยงไก่ให้สอดคล้องกับมาตรฐานฟาร์มตามที่กรมปศุสัตว์ได้กำหนดไว้

สุริยะและวสันต์ (2548) ได้ศึกษามาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรในพื้นที่สำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยที่ 1 เนื่องจากการปฏิบัติงานตรวจรับรองมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร และรวบรวมข้อมูลผลจากการปฏิบัติงานมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรในพื้นที่สำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยที่ 1 ซึ่งมีจำนวนจังหวัดที่รับผิดชอบทั้งหมด 10 จังหวัด ดังนี้ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สุพรรณบุรี ชัยนาท ลพบุรี สิงห์บุรีและสระบุรี โดยทำการปฏิบัติงานระหว่าง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2542 ถึง พฤษภาคม พ.ศ. 2548 จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาแจกแจงความถี่ คำนวณร้อยละและอัตราส่วนเปรียบเทียบผลจากปฏิบัติงาน

ผลการศึกษา พบว่า ฟาร์มสุกรที่เลี้ยงในเขตพื้นที่สำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยที่ 1 มีจำนวนทั้งหมด 1,574 ฟาร์ม โดยมีฟาร์มเลี้ยงสุกรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐานฟาร์ม 218 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 13.85 ของฟาร์มสุกรที่เลี้ยงในเขตพื้นที่ เมื่อประเมินฟาร์มเลี้ยงสุกรที่ผ่าน

เกณฑ์มาตรฐานในแต่ละจังหวัด พบว่าจังหวัดชัยนาทมีฟาร์มเลี้ยงสุกรที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานมากที่สุด คือร้อยละ 25.81 ฟาร์มเลี้ยงสุกรที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานในพื้นที่ รองลงมาคือจังหวัดลพบุรี ร้อยละ 17.93 เมื่อเปรียบเทียบอัตราส่วนของจำนวนสุกรในฟาร์มเลี้ยงในเขตพื้นที่สำนักสุขศาสตร์ สัตว์และสุขอนามัยที่ 1 ซึ่งมีจำนวนสุกร 862,654 ตัว พบว่ามีจำนวนสุกรในฟาร์มเลี้ยงสุกรที่ผ่าน เกณฑ์มาตรฐานทั้งหมดเท่ากับ 465,725 ตัว ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 52.17 เมื่อประเมินสุกรในฟาร์มเลี้ยง ที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละจังหวัด พบว่า จังหวัดลพบุรีมีสุกรในฟาร์มเลี้ยงที่ผ่านเกณฑ์ มาตรฐานมากที่สุด คือร้อยละ 88.47 รองลงมาคือจังหวัดสระบุรีร้อยละ 60.74

เมื่อเปรียบเทียบอัตราส่วนระหว่างจำนวนฟาร์มเลี้ยงสุกรที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่เลี้ยงสุกร แบบโรงเรือนปิดกับจำนวนฟาร์มเลี้ยงสุกรที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่เลี้ยงสุกรแบบโรงเรือนเปิดมีค่า เท่ากับ 189:29 ฟาร์มหรือเท่ากับ 6.52:1 การเปรียบเทียบโดยพิจารณาจากประเภทของฟาร์มเลี้ยง สุกรที่ผ่านเกณฑ์การตรวจรับรองมาตรฐานทั้งหมดในเขตพื้นที่สำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย ที่ 1 พบว่า ฟาร์มสุกรที่มีขนาดกลางเป็นฟาร์มเลี้ยงสุกรที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานมากที่สุดซึ่งคิดเป็น ร้อยละ 67.43 ของจำนวนฟาร์มเลี้ยงสุกรที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานทั้งหมด รองลงมาเป็นฟาร์มขนาด เล็ก คิดเป็นร้อยละ 22.48 จากผลการปฏิบัติงานตรวจรับรองมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรในประเทศไทย พบว่า มูลค่าการส่งออกสุกรและผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายยังต่างประเทศรวมมูลค่าประมาณ 486 ล้านบาทและในปี พ.ศ. 2547 มีมูลค่าการนำเข้าสุกรและผลิตภัณฑ์รวมประมาณ 95 ล้านบาท ส่วน มูลค่าการส่งออกสุกรและผลิตภัณฑ์มีค่าเพิ่มขึ้น โดยมีมูลค่าประมาณ 1,227 ล้านบาท

จิราวุฒัน โลหรัตน์ (2548) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วม โครงการจ้างเลี้ยงสุกรขุนของเกษตรกรในอำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษา 1) สภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการจ้างเลี้ยงสุกรขุน 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการจ้างเลี้ยงสุกรขุน และ3) ปัญหาอุปสรรคของ เกษตรกรจากการเข้าร่วมโครงการจ้างเลี้ยงสุกรขุน โดยเก็บข้อมูลจากเกษตรกรซึ่งเป็นประชากร ทั้งหมด 44 ราย โดยเป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจ้างเลี้ยงสุกรขุนกับ 3 บริษัท คือ บริษัทเจริญ โภคภัณฑ์อาหารจำกัด (มหาชน) 36 ราย บริษัทในเครือเบทาโกร จำกัด 5 ราย และบริษัทภาคใต้ค้า สัตว์ จำกัด 3 ราย ผลการศึกษาโดยสังเขปดังนี้

เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการจ้างเลี้ยงสุกรขุน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย นับถือศาสนาพุทธ และมีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา รายได้เฉลี่ยของครอบครัว 231,953 บาทต่อปี และรายได้ จากการเลี้ยงสุกรขุนเฉลี่ย 256,467 บาทต่อปี มีประสบการณ์ในการเลี้ยงสุกรเฉลี่ยรายละ 4.16 ปี สำหรับการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสุกรขุนเกษตรกรใช้ที่ดินของตนเองเป็นหลัก โดยใช้เงินลงทุน เริ่มต้นในการเลี้ยงสุกรขุนทั้งจากเงินของตนเองและกู้ยืมบางส่วนเฉลี่ย 801,793 บาท จากธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการจ้างเลี้ยงของเกษตรกร ซึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญในระดับมากที่สุด คือ อาหารสำเร็จรูปของเจ้าของโครงการที่ให้สุกรกิน ผลตอบแทนสายพันธุ์ลูกสุกร ระบบการตลาดของเจ้าของโครงการจ้างเลี้ยงสุกร ระยะเวลาจับสุกรออกขาย และเงื่อนไขของเจ้าของโครงการจ้างเลี้ยง

สำหรับการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐาน และปัจจัยด้านการจัดการฟาร์ม กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการจ้างเลี้ยงสุกรขุนของเกษตรกร พบว่าปัจจัยพื้นฐานไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการจ้างเลี้ยงสุกรขุน แต่ปัจจัยด้านการจัดการฟาร์มมีความสัมพันธ์กัน

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรหลังการเข้าโครงการจ้างเลี้ยง ซึ่งได้แบ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคทางด้านบวกและด้านลบ โดยปัญหาทางด้านบวกที่เกิดขึ้นและเกษตรกรให้ความสำคัญในระดับมาก ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการขยายพื้นที่ของสังคมเมือง การถือครองที่ดินและทำเลที่ตั้งฟาร์ม ในส่วนของปัญหาและอุปสรรคทางด้านลบ ที่เกษตรกรให้ความสำคัญในระดับมาก ได้แก่ ระเบียบการปกครองท้องถิ่นเป็นเงื่อนไขที่จำกัดการเลี้ยงสุกร มลภาวะต่างๆ ที่ต้องการของตลาด ข้อจำกัดของสภาพของโรงเรือน และการจ่ายผลตอบแทนล่าช้า

ทินกฤต จันทภาโส (2548) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลี้ยงโคนเนื้อของเกษตรกรในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนเนื้อ และเกษตรกรที่ไม่เลี้ยงโคนเนื้อรวมทั้งลักษณะการเลี้ยงโคนเนื้อ 2) วิเคราะห์ทัศนคติของเกษตรกรต่อการเลี้ยงโคนเนื้อและเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ 3) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจการเลี้ยงโคนเนื้อ และ 4) ปัญหาอุปสรรคในการเลี้ยงโคนเนื้อของเกษตรกรโดยการสัมภาษณ์เกษตรกรที่เลี้ยงและไม่เลี้ยงโคนเนื้อ 148 ครัวเรือน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ สถิติที่ใช้คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และใช้สถิติไคว์สแควร์เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านต่างๆต่อการตัดสินใจในการเลี้ยงโคนเนื้อ

ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 53 ปี เพศชายเป็นส่วนใหญ่ การศึกษาขั้นต่ำในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ มีรายได้เฉลี่ย 120,615 บาทต่อปี มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน มีที่ดินถือครองเฉลี่ย 16.64 ไร่ โดยมีอาชีพหลักทำสวนยาง และอาชีพรองคือทำนา เกษตรกรเลี้ยงโคนเนื้อพันธุ์ลูกผสมมากที่สุดคือ พันธุ์ชาร์โรเลส์ ปัจจัยด้านสังคมที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อการตัดสินใจการเลี้ยงโคนเนื้อคือ ขนาดของครอบครัว และการเป็นสมาชิกของสถาบันการเกษตร ส่วนอายุและการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจการเลี้ยงโคนเนื้อของเกษตรกร สำหรับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลี้ยงโคนเนื้อก็มีเพียง รายได้ของครอบครัวอย่างเดียวที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ สำหรับปัจจัยทางด้านทัศนคติ คือ ทัศนคติต่อการเลี้ยงโคนเนื้อที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ ต่อ

การตัดสินใจการเลี้ยงโคเนื้อ แต่ทัศนคติต่อเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจการเลี้ยงโคเนื้อลูกผสม

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ ต้องการให้รัฐบาลสนับสนุนด้านสายพันธุ์จากทางรัฐบาลเป็นอันดับแรกและต้องการความสนับสนุนทุกๆด้านรองลงมา การเป็นสมาชิกกลุ่มอิทธิพลต่อการตัดสินใจการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร ทางรัฐบาลต้องเข้ามาแนะนำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อสามารถรวมกลุ่มกันให้เข้มแข็งเพื่อให้กลุ่มสามารถดำเนินงานได้ด้วยตัวเองและให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดพัทลุง ประจำปี 2547-2550

สมเกียรติ เอกอุดมพงศ์ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาในการเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในจังหวัดตรัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับปัญหาในการเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในจังหวัดตรัง 2) ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์ม 3) เปรียบเทียบปัญหาในการเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์ม และ 4) ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ แนวทางการเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์ม โดยเก็บข้อมูลจากเกษตรกร 110 ราย และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS โดยใช้สถิติ t-test

ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกรพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมา ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 40

ปัญหาในการเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มในแต่ละด้านและโดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เกษตรกรมีปัญหามากที่สุดในด้านการจัดการสุขภาพสัตว์รองลงมา คือ การจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านองค์ประกอบของฟาร์มและด้านการจัดการฟาร์มตามลำดับ

การเปรียบเทียบระดับปัญหาในการเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มเมื่อเปรียบเทียบตามตัวแปรประเภทของฟาร์ม พบว่าเกษตรกรเจ้าของฟาร์มเลี้ยงสัตว์ประเภทต่างกันมีปัญหาในการเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ ส่วนเกษตรกรที่มีความรู้ความเข้าใจต่างกันมีปัญหาในการเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มในแต่ละด้านและโดยภาพรวมไม่ต่างกัน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติมของเกษตรกร ในแต่ละด้าน พบว่า ด้านองค์ประกอบของฟาร์มมีปัญหาอุปสรรคมากที่สุดในเรื่องเกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจของระบบโรงเรือนและไม่มีงบประมาณในการจัดทำ ด้านการจัดการฟาร์มมีปัญหาอุปสรรคมากที่สุดในเรื่อง มูลสัตว์ส่งกลิ่นเหม็น ด้านการจัดการด้านสุขภาพสัตว์มีปัญหามากที่สุดเรื่อง ต้องซื้อยาเอง และด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม มีปัญหาที่สุดเรื่องการทำลายซากสัตว์ซึ่งเกษตรกรไม่ค่อยมีความรู้ด้านนี้ ส่วนใหญ่ใช้วิธีฝัง โดยมีข้อเสนอแนะในแต่ละด้าน ดังนี้ คือ ด้านองค์ประกอบฟาร์ม รัฐช่วยเหลืองบประมาณในการขยายโรงเรือน/เจ้าหน้าที่รัฐควรให้

คำแนะนำในการจัดทำโรงเรือน ด้านการจัดการฟาร์ม ควรทำความสะอาดโรงเรือนเป็นประจำ ด้านการจัดการสุขภาพสัตว์ ให้ทางปศุสัตว์จัดสรรยา และด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเจ้าหน้าที่ควรให้คำแนะนำหรือมีภาพเตาเผาซากให้ดูเป็นตัวอย่างต้นแบบเพื่อให้เกษตรกรทำได้ถูกต้อง

บทที่ 3

วิธีวิจัย

บทนี้ อธิบายถึงรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยวิธีการรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้

3.1 ข้อมูลและวิธีการรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ดังนี้

1) ข้อมูลปฐมภูมิ

ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีการศึกษาในพื้นที่และเขตที่เกี่ยวกับองค์มาตรฐานพาร์มไว้แล้ว โดยนักวิจัยของกรมปศุสัตว์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพาร์มสุกร เช่น ปัญหาสุขภาพมาตรฐานพาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรในจังหวัดศรีสะเกษ ปี 2561 ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเลี้ยงสุกรขุนของเกษตรกรในอำเภอรัตนวาปี จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อให้เกิดความรู้อย่างถูกต้อง ซึ่งได้ทำการค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้ค้นพบเอกสารของกรมปศุสัตว์ หอสมุดแห่งชาติ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หนังสือรายงานการวิจัย บทความวิชาการ นิพนธ์ สารนิพนธ์ วารสาร เอกสารทางวิชาการถึงการสืบค้นข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตต่าง ๆ ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้เป็นประโยชน์ และเป็นกรอบแนวคิดในการทำการศึกษาต่อไป

2) ข้อมูลทุติยภูมิ

ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่มีผู้วิจัยเก็บรวบรวมโดยมีรายละเอียด ประชากรและตัวอย่างรวมทั้งวิธีการรวบรวมดังนี้

2.1) ประชากร

เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรที่เข้าร่วมโครงการมาตรฐานพาร์มในอำเภอรัตนวาปี จังหวัดศรีสะเกษทั้งหมด จำนวน 45 ราย ซึ่งจะได้ข้อมูลประชากร (Census) ทั้งหมด

2.2) การรวบรวมข้อมูล

โดยใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้าง (Structured Questionnaire) (ภาคผนวก) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นการสอบถามแบบปิด รวมกัน โดยแบบสอบถามประกอบด้วยคำถาม 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจหลักเช่นอาชีพเสริม แรงงานในฟาร์ม สภาพทางสังคม เช่น เพศ อายุ การศึกษาของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรที่เข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร

ส่วนที่ 2 ลักษณะการเลี้ยงสุกรและปัจจัยพื้นฐานในคอกขุนมาตรฐานฟาร์ม เช่น ระบบโรงเรือน จำนวนสุกรในฟาร์ม

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร

ส่วนที่ 4 ผลกระทบเชิงบวกจากการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร เช่น ราคาผลผลิตที่เพิ่มขึ้น

ส่วนที่ 5 ปัญหาอุปสรรคก่อน/หลังในการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะต่อโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร

สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ 5 (ระดับตั้งแต่ 1 ถึง 5) โดยใช้ระดับคะแนนที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ 5 (ระดับตั้งแต่ 1 ถึง 5) (จรัสพงษ์ธรรมธาดา, 2550)

ระดับคะแนน	ระดับการมีผล
5	มีผลมากที่สุด
4	มีผลมาก
3	มีผลปานกลาง
2	มีผลน้อย
1	มีผลน้อยที่สุด

ก่อนการสัมภาษณ์จริงมีการทดสอบแบบสอบถาม (Pretest) ที่เข้าร่วมโครงการในพื้นที่อื่น จำนวน 5 รายและปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้ดีขึ้น

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ผู้วิจัยเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยใช้สถิติที่ง่าย ๆ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean) ที่ใช้เพื่อวิเคราะห์ถึงสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรและพื้นฐานในการเข้าร่วมโครงการ ผลกระทบเชิงบวกและความพึงพอใจของเกษตรกร ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะจากเกษตรกร

สำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรได้แบ่งเกณฑ์การแปลคะแนนระดับที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วม

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการศึกษา เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรใน อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา ได้แบ่งผลการศึกษายออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

ส่วนที่ 2 ลักษณะการเลี้ยงสุกรและปัจจัยพื้นฐานในการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการฯและการได้รับคำแนะนำปรึกษา

ส่วนที่ 4 ผลกระทบเชิงบวกและความพึงพอใจจากการเข้าร่วมโครงการฯ

ส่วนที่ 5 ปัญหาอุปสรรคก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการฯ

4.1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ แสดงในตารางที่ 4.1

1) เพศ อายุ และศาสนา

เกษตรกร โดยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 53.3 และเพศหญิง ร้อยละ 46.7 ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และเกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ในวัยกลางคน อายุเฉลี่ย 45.33 ปี นับถือศาสนาพุทธทั้งหมด

2) ระดับการศึกษา

เกษตรกรจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.3 รองลงมาจบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 3.3 และจบการศึกษาระดับอนุปริญญา และปริญญาตรี จำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 3.3 จะเห็นได้ว่าไม่จำเป็นต้องมีการศึกษาสูงมาก

3) อาชีพ

เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพหลักคือทำฟาร์มสุกร คิดเป็นร้อยละ 75.6 รองลงมาคือทำสวน คิดเป็นร้อยละ 7.8 และธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 4.4 สำหรับอาชีพเสริมเกษตรกรมีอาชีพทำสวน คิดเป็นร้อยละ 28.9 รองลงมาคือทำฟาร์มสุกร คิดเป็นร้อยละ 24.4 และรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 3.3 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรจำนวนหนึ่งประกอบอาชีพทำฟาร์มสุกรไปพร้อมๆ กับการทำสวนเพื่อต้องการให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 4.1 สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร

ประเด็น	จำนวน (n=45)	ร้อยละ
☐ เพศ		
ชาย	24	53.3
หญิง	2☐	46.7
2. อายุ (ปี)		
< 30	☐	2.2
30-40	☐☐	24.5
4☐-50	22	48.9
5☐-60	9	20.0
> 60	2	4.4
เฉลี่ย	45.33	
3. ศาสนา		
พุทธ	45	☐00
4. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	☐4	3☐.☐
มัธยมศึกษา	☐9	42.3
อนุปริญญา	6	☐3.3
ปริญญาตรี	6	☐3.3
5. อาชีพหลัก		
ทำฟาร์มสุกร	34	75.6
ทำสวน	8	☐7.8
ธุรกิจส่วนตัว	2	4.4
บริษัทเอกชน	☐	2.2
6. อาชีพเสริม		
ไม่มีอาชีพเสริม	9	20.0
ทำสวน	☐3	28.9
ทำฟาร์มสุกร	☐☐	24.4
รับจ้างทั่วไป	5	☐☐.☐
ธุรกิจส่วนตัว	4	8.9
ค้าขาย	3	6.7

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ประเด็น	จำนวน (n=45)	ร้อยละ
7. รายได้ครอบครัว (บาท/ปี)		
< 200,000	□	2.2
200,000 - 300,000	□3	28.9
300,00 □ 400,000	□2	26.7
400,00 □ 500,000	6	□3.3
500,00 □ 600,000	4	8.9
> 600,000	9	20.0
เฉลี่ย	5 □4,377.8	
8. รายได้จากการเลี้ยงสุกร (บาท/ปี)		
< 200,000	9	20.0
200,000 - 300,000	□6	35.6
300,00 □ 400,000	5	□□□
400,00 □ 500,000	6	□3.3
500,00 □ 600,000	2	4.4
> 600,000	7	□5.6
เฉลี่ย	378,844.4	
9. แหล่งเงินทุนในการทำฟาร์ม*		
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	35	77.8
เงินนอกระบบ	□□	24.4
เงินทุนส่วนตัว	9	20.0
ธนาคารกรุงเทพ	4	8.9
สหกรณ์ร้ตภูมิ	2	4.4
สหกรณ์กองทุนสวนยางและกองทุนหมู่บ้าน	2	4.4

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ประเด็น	จำนวน (n=45)	ร้อยละ
0. ภาวะหนี้สินเกษตรกร		
มี	38	84.4
ไม่มี	7	15.6
1. จำนวนหนี้สิน (บาท)	n=38	
< 200,000	3	7.9
200,000 - 400,000	8	47.3
400,000 - 600,000	8	21.0
600,000 - 800,000	6	15.9
800,000 - 1,000,000	2	5.3
> 1,000,000	1	2.6
เฉลี่ย	450,666.7	
2. วัตถุประสงค์ในการกู้ยืม	n=38	
ลงทุนในธุรกิจฟาร์มสุกร	32	84.2
ใช้จ่ายในครอบครัว	2	5.3
ซื้อสวนยางพารา	2	5.3
ลงทุนค้าขาย	1	2.6
ลงทุนธุรกิจฟาร์มสุกรและทำสวนผลไม้	1	2.6

หมายเหตุ : * เกษตรกร ราย ตอบได้มากกว่า คำตอบ

4) รายได้

เกษตรกรมีรายได้ครอบครัว เฉลี่ย 54,377.8 บาทต่อปี โดยอยู่ในช่วง 200,000 - 300,000 บาทต่อปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.9 และรองลงมามีรายได้ในช่วง 300,000 - 400,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 26.7 สำหรับรายได้จากการเลี้ยงสุกร เฉลี่ย 378,844.4 บาทต่อปี โดยอยู่ในช่วง 200,000 - 300,000 บาทต่อปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.6 รองลงมามีรายได้ในช่วงต่ำกว่า 200,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 20 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารายได้ของครอบครัวส่วนใหญ่มาจากการทำฟาร์มสุกร ซึ่งเป็นอาชีพหลัก

5) แหล่งเงินทุนในการทำฟาร์ม

เงินทุนในการทำฟาร์มสุกรของเกษตรกร พบว่า ส่วนใหญ่จะมาจากการกู้ยืมโดยผู้จากรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เพื่อการเกษตร (ธ.ก.ส.) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.8

รองลงมาเกษตรกรกู้เงินนอกระบบ คิดเป็นร้อยละ 22.2 และใช้เงินทุนส่วนตัวในการทำฟาร์ม ร้อยละ 20 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่กู้ ธ.ก.ส. มากที่สุด เนื่องจากมีความคุ้นเคยว่าเป็นธนาคารเพื่อทำการเกษตรโดยเฉพาะและมีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าธนาคารอื่นๆ รวมทั้งการเข้าถึงได้ง่ายกว่าธนาคารพาณิชย์เนื่องจากเป็นนโยบายของรัฐที่ให้การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือกับเกษตรกร

6) ภาวะหนี้สิน

เกษตรกรที่มีหนี้สินคิดเป็นร้อยละ 84.4 โดยมีหนี้สินเฉลี่ย 450,666.7 บาท สำหรับวัตถุประสงค์ที่เกษตรกรกู้ยืมมากที่สุดคือการนำมาลงทุนในธุรกิจฟาร์มสุกร คิดเป็นร้อยละ 84.2 กู้มาเพื่อใช้จ่ายในครอบครัวและซื้อสวนยางในจำนวนเท่ากันคือร้อยละ 5.3 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสาเหตุที่ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่มีภาวะหนี้สินคือการนำมาลงทุนในฟาร์มสุกร เช่น การสร้างโรงเรือน การปรับปรุงฟาร์ม เพื่อให้ธุรกิจฟาร์มมีประสิทธิภาพมากที่สุด และบางส่วนก็นำมาใช้จ่ายในครอบครัวหรือลงทุนอย่างอื่นเพื่อประกอบเป็นอาชีพเสริม เช่น การซื้อสวนยางพารา

4.2 ลักษณะการเลี้ยงสุกรและปัจจัยพื้นฐานในการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม

4.2.1 ลักษณะการเลี้ยงสุกรของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรในโครงการฯ

ลักษณะการเลี้ยงสุกรของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรในโครงการฯ สรุปในตารางที่ 4.2

□) ระยะเวลาการดำเนินการฟาร์ม

เกษตรกรทำฟาร์มสุกรมาแล้ว เฉลี่ย 8 ปีโดยมากที่สุดอยู่ในช่วง 4-7 ปี และ 8-□□ปี คิดเป็นร้อยละ 42.2 เท่ากัน ในช่วง □-5 ปี คิดเป็นร้อยละ □□.2 และมากกว่า 5 ปี มีเพียง ร้อยละ 4.4 แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่อยู่ในช่วงดำเนินการฟาร์ม 4-□□ปี เนื่องจากมองเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการ

2) ระบบฟาร์มและการเป็นเจ้าของฟาร์ม

ระบบฟาร์มของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นโรงเรือนระบบปิด คือโรงเรือนที่สามารถควบคุมสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับความเป็นอยู่ของสุกร ได้แก่ อุณหภูมิ ความชื้น การระบายอากาศ แสงสว่าง และสามารถป้องกันพาหะนำโรคได้ คิดเป็นร้อยละ 86.7 เป็นระบบเปิด คิดเป็นร้อยละ □□.□ และมีทั้ง 2 ระบบ คิดเป็นร้อยละ 2.2 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าฟาร์มส่วนใหญ่เป็นโรงเรือนระบบปิดเนื่องจากระบบนี้ช่วยเพิ่มปริมาณ ประสิทธิภาพ และคุณภาพในการผลิตรวมทั้งช่วยลดปริมาณของเชื้อโรคที่แพร่ระบาดมาทางอากาศ สำหรับการเป็นเจ้าของฟาร์ม เกษตรกรประกอบกิจการฟาร์มโดยทำร่วมกับบริษัทในรูปแบบสัญญา (Contract Farming) โดย

ส่วนใหญ่เป็นการทำพันธะสัญญากับบริษัทเจริญโภคภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 75.6 บริษัทเบทาโกร คิดเป็นร้อยละ 22.2 และบริษัทภาคใต้ค้าสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 2.2

3) จำนวนสุกร โรงเรือน และ แรงงานภายในฟาร์ม

ฟาร์มมีสุกรทั้งหมดเฉลี่ย 425 ตัว โดยมีสุกรอยู่ในช่วง 200-500 ตัว คิดเป็นร้อยละ 53.4 น้อยกว่า 200 ตัว คิดเป็นร้อยละ 22.2 ในช่วง 50-800 ตัว คิดเป็นร้อยละ 7.8 ในช่วงมากกว่า 800 ตัว คิดเป็นร้อยละ 6.6 โดยเกษตรกรร้อยละ 28.9 มีสุกรพ่อแม่พันธุ์และลูกสุกร และมีสุกรพ่อแม่พันธุ์เฉลี่ย 12.02 ตัว ลูกสุกรเฉลี่ย 256.7 ตัว เกษตรกรร้อยละ 7.1 มีสุกรขุนและมีสุกรขุนเฉลี่ย 45.67 ตัว โดยฟาร์มที่มีจำนวนโรงเรือนมากที่สุดคือ 3 โรงเรือน มีเพียง ร้อยละ 2.2 แต่ฟาร์มที่มีจำนวนโรงเรือนน้อยที่สุดคือ 1 โรงเรือน มีถึงร้อยละ 5.1 สำหรับทางด้านแรงงานที่ใช้เลี้ยงสุกร พบว่า โดยส่วนใหญ่เกษตรกรใช้สมาชิกในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 48.9 เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงสุกรเป็นอาชีพหลักจึงมีเวลาในการเลี้ยงสุกรอย่างเต็มที่ รองลงมา มีการใช้สมาชิกในครอบครัวบางส่วนและแรงงานจ้าง คิดเป็นร้อยละ 46.7 และ เกษตรกร ร้อยละ 4.4 ที่ใช้แรงงานจ้างทั้งหมด ซึ่งเกษตรกรกลุ่มนี้เลี้ยงสุกรเป็นอาชีพเสริม

4) วัตถุประสงค์ในการเลี้ยงสุกร

วัตถุประสงค์หลักในการเลี้ยงสุกรส่วนใหญ่ผลิตสุกรขุน คิดเป็นร้อยละ 7.1 เนื่องจากง่ายต่อการจัดการและเป็นความต้องการของตลาด สำหรับฟาร์มที่มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตลูกสุกรขาย คิดเป็นร้อยละ 28.9

ตารางที่ 4.2 ลักษณะการเลี้ยงสุกรของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรในโครงการมาตรฐานฟาร์ม

ประเด็น	จำนวน (n=45)	ร้อยละ
ระยะเวลาการดำเนินกิจการฟาร์มสุกร (ปี)		
4-7	9	42.2
8-11	9	42.2
12-15	5	11.2
>15	2	4.4
เฉลี่ย	8.58	
2. ระบบฟาร์ม		
โรงเรือนระบบปิด	39	86.7
โรงเรือนระบบเปิด	5	11.1
ทั้ง 2 ระบบ	1	2.2

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ประเด็น	จำนวน (n=45)	ร้อยละ
3. การเป็นเจ้าของฟาร์มสุกร		
ฟาร์มในบริษัทเจริญโภคภัณฑ์	34	75.6
ฟาร์มในบริษัทเมทาโกร	0	22.2
ฟาร์มในบริษัทภาคใต้ค้าสัตว์	1	2.2
4. จำนวนสุกรทั้งหมด (ตัว)		
< 200	0	22.2
200 – 500	24	53.4
500 – 800	8	17.8
> 800	3	6.6
เฉลี่ย	425.27	
5. ลักษณะของสุกรที่เลี้ยง		
สุกรพ่อแม่พันธุ์	3	28.9
สุกรขุน	32	71.1
6. สุกรพ่อแม่พันธุ์ (ตัว)	n=3	28.9
< 50	3	23.3
50 - 150	7	53.8
> 150	3	23.0
เฉลี่ย	112.02	
7. สุกรขุน (ตัว)	n=32	71.1
< 150	2	6.2
150 – 400	0	3.3
400 – 700	6	50.0
> 700	4	25.5
8. ลูกสุกร (ตัว)	n=3	28.9
< 150	3	23.3
150 – 500	8	66.5
> 500	2	15.4
เฉลี่ย	256.17	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ประเด็น	จำนวน (n=45)	ร้อยละ
9. วัตถุประสงค์หลักในการเลี้ยงสุกร		
ผลิตสุกรขุนขาย	32	71.1
ผลิตลูกสุกรขาย	13	28.9
10. จำนวนโรงเรือน (โรงเรือน)		
1	23	51.1
2	21	46.7
3	1	2.2
เฉลี่ย	1.5	
11. แรงงานที่ใช้ในการเลี้ยงสุกร		
สมาชิกในครอบครัว	22	48.9
สมาชิกในครอบครัวบางส่วนและแรงงานจ้าง	21	46.7
แรงงานจ้าง	2	4.4

4.2.2 ปัจจัยพื้นฐานในการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม

ปัจจัยพื้นฐานในการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มแสดงในตารางที่ 4.3

1) แหล่งข้อมูลในการรับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการฯ

เกษตรกรได้รับข้อมูลเกี่ยวกับโครงการฯ จากเจ้าหน้าที่ของบริษัทเป็นส่วนใหญ่ โดยได้รับจากบริษัทซีพีเจริญโภคภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 60 สำหรับแหล่งข้อมูลจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานปศุสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 48.9 และจากเพื่อนเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 26.7

2) ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในฟาร์มก่อนการเข้าร่วมโครงการฯ

สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นภายในฟาร์ม ก่อนที่เกษตรกรจะเข้าร่วมโครงการฯ ที่พบมากที่สุดคือด้านการจัดการฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 33.3 เช่น ไม่มีการจดบันทึกข้อมูลต่างๆ ฟาร์มไม่มีรั้วทำให้สัตว์อื่นๆ เข้ามาในบริเวณในฟาร์ม โรงเก็บอาหารไม่สามารถป้องกันนก หนู ได้ รองลงมาคือด้านสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 31.1 เช่น ปัญหาเรื่องกลิ่น น้ำเสีย และสุดท้ายคือด้านสุขภาพสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 23.3 เช่น สุกรป่วย อัตราการตายสูง จะเห็นได้ว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นภายในฟาร์ม แต่บางฟาร์มก็เข้าร่วมโครงการเพราะต้องการให้ฟาร์มเป็นฟาร์มที่มาตรฐานต่างๆ ที่ก่อนเข้าร่วมโครงการภายในฟาร์มไม่ได้มีปัญหาแต่อย่างใด

ตารางที่ 4.3 ปัจจัยพื้นฐานในการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม

ประเด็น	จำนวน (n=45)	ร้อยละ
□ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการมาตรฐานฟาร์ม ก่อนเข้าร่วมโครงการ*		
เจ้าหน้าที่จากบริษัทเจริญโภคภัณฑ์	27	60.0
เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานปศุสัตว์	22	48.9
เพื่อนเกษตรกร	□2	26.7
เจ้าหน้าที่จากบริษัทเบทาโกร	□0	22.2
เจ้าหน้าที่จากบริษัทภาคใต้ค้าสัตว์	□	2.2
2. ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในฟาร์ม ก่อนการเข้าร่วมโครงการ*		
ด้านการจัดการฟาร์ม	□5	33.3
ด้านสิ่งแวดล้อมในฟาร์มสุกร	□4	3□□
ด้านสุขภาพสัตว์ในฟาร์ม	6	□3.3
3. ปีที่เข้าร่วมโครงการ*		
ก่อนปี 2542	4	8.9
2542-2545	5	□□□
2546-2547	5	□□□
2548-2549	□9	42.2
หลังปี 2549	□2	26.7
4. ระยะเวลาในการเตรียมตัวเข้าสู่โครงการ* (ปี)		
< □	7	□5.6
□-2	3□	68.8
3 - 4	7	□5.6

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ประเด็น	จำนวน (n=45)	ร้อยละ
5. สิ่งที่ต้องเตรียมตัวมากที่สุดในการปฏิบัติให้ถูกต้อง ครบถ้วน ตามหลักเกณฑ์ของ โครงการฯ *		
ด้านเอกสาร	28	62.2
ด้านระบบบำบัดน้ำเสีย	6	35.6
ด้านโรงเรือน	2	26.7
ด้านการจัดการฟาร์ม	0	22.2
6. ปัญหาที่พบมากที่สุดในการเตรียมตัวเข้าสู่โครงการฯ		
ด้านเงินทุน	5	33.3
ด้านการจัดบันทึกข้อมูล	4	33.3
ด้านระบบบำบัดน้ำเสีย	0	22.2
ด้านการจัดการฟาร์ม	6	33.3

หมายเหตุ : * เกษตรกร ราย ตอบได้มากกว่า คำตอบ

3) ปีที่เข้าร่วมโครงการและระยะเวลาในการเตรียมตัวเข้าร่วมโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในปี 2548-2549 มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.2 รองลงมา หลังจากปี 2549 คิดเป็นร้อยละ 26.7 สำหรับในปี 2542-2545 และปี 2546-2547 เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 11.1 สำหรับการเตรียมตัวของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่เกษตรกรจะใช้ระยะเวลา 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 68.8 เนื่องจากต้องปฏิบัติให้ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ของกรมปศุสัตว์รวมทั้งด้านเงินทุนเป็นส่วนหนึ่ง ที่เข้ามามีผลต่อการเตรียมตัวจึงทำให้ส่วนใหญ่แล้วเกษตรกรใช้เวลา 2 ปี เพื่อให้ฟาร์มของตนเอง มีองค์ประกอบครบตามที่กรมปศุสัตว์ต้องการ สำหรับการเตรียมตัวที่น้อยกว่า 1 ปี และ 3-4 ปี มีจำนวนเท่ากันคือร้อยละ 5.6 แสดงให้เห็นว่าฟาร์มที่มีความพร้อมทั้งทางด้าน การปรับปรุงฟาร์มให้ครบถ้วนตามกรมปศุสัตว์กำหนดรวมทั้งความพร้อมด้านเงินทุนที่นำมาใช้ในการปรับปรุงมีเพียงไม่กี่ฟาร์ม ส่วนใหญ่เกษตรกรจะใช้ระยะเวลาในการเตรียมตัว 2 ปี เหตุผลคือค่อยๆ ปรับปรุงทีละเรื่อง เนื่องจากปัญหาด้านเงินทุนและความพร้อมด้านบุคลากรในฟาร์ม

4) สิ่งที่ต้องเตรียมตัวมากที่สุดในการเข้าร่วมโครงการฯ

การเตรียมตัวเข้าสู่โครงการส่วนใหญ่เกษตรกรจะเตรียมตัวในเรื่องด้านเอกสารมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.2 เนื่องจาก เอกสารที่ต้องเตรียมประกอบด้วย คู่มือการเลี้ยง บันทึกต่างๆ เช่น

บันทึกการเลี้ยง การเข้าออกฟาร์ม การใช้ยา ไบโอมอบอำนาจการใช้ยา บันทึกการตรวจสุขภาพของ บุคลากรในฟาร์ม ซึ่งส่วนใหญ่บุคลากรในฟาร์มจะไม่มีความพร้อมทางด้านการจดบันทึก เช่น ไม่มีการจดบันทึกบุคคลเข้าออกฟาร์ม บันทึกการใช้วัคซีน รองลงมาคือระบบบำบัดน้ำเสีย ส่วนใหญ่ฟาร์มสุกรจะเจอปัญหาในเรื่องน้ำเสียที่ปล่อยออกสู่สาธารณะโดยไม่ได้มีการบำบัด ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น เกิดการเน่าเสียของแม่น้ำลำคลอง จึงทำให้ต้องมีการบำบัด ก่อน แต่การทำระบบบำบัดน้ำเสียนั้นต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก บางฟาร์มก็ใช้ระบบบำบัดน้ำเสีย แบบไบโอแก๊สที่สามารถนำไฟฟ้ามาใช้ในครัวเรือน บางฟาร์มมีเงินลงทุนน้อยก็จะบำบัดน้ำเสีย โดยการชุดบ่อบำบัดน้ำเสีย 3 บ่อ แต่ต้องใช้พื้นที่พอสมควร บางฟาร์มจึงไม่สามารถทำได้เพราะ มีพื้นที่ฟาร์มจำกัด

สำหรับการเตรียมตัวทางด้านโรงเรือน คิดเป็นร้อยละ 26.7 เช่นการปรับปรุงโรงเรือน ให้เหมาะสมกับจำนวนสุกรและมีโครงสร้างส่วนประกอบที่เหมาะสมแข็งแรง สุดท้ายคือ ทางด้านการจัดการฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 22.2 เช่น การทำรั้วรอบฟาร์ม และการจัดระเบียบใน ฟาร์ม เป็นต้น

5) ปัญหาที่พบมากที่สุดในการเตรียมตัวเข้าสู่โครงการฯ

ปัญหาในการเตรียมตัวเข้าสู่โครงการ เกษตรกรพบปัญหาทางด้านเงินทุนมากที่สุด คิด เป็นร้อยละ 33.3 เนื่องจาก การปรับปรุงฟาร์มหรือสิ่งที่จะต้องเตรียมพร้อมส่วนใหญ่ใช้เงินทุน ทั้งสิ้น ปัญหาทางด้านการจดบันทึกข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 3.2 เนื่องจากพฤติกรรมของ บุคลากรในฟาร์มส่วนใหญ่ละเลยการจดบันทึก เพราะคิดว่าไม่สำคัญ ยุ่งยาก บางฟาร์มเจ้าของ ฟาร์มปล่อยให้คนงานดูแลฟาร์ม โดยที่คนงานไม่มีความสามารถในการเขียนจึงไม่มีการบันทึก ข้อมูลหรือบันทึกข้อมูลต่างๆได้ ปัญหาทางด้านระบบบำบัดน้ำเสีย คิดเป็นร้อยละ 22.2 ระบบ บำบัดน้ำเสียถือได้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นในการทำฟาร์มสุกรซึ่งใช้ทั้งเงินทุนและเวลาในการก่อสร้าง สำหรับปัญหาด้านการจัดการฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 3.3 เช่น การทำโรงเก็บอาหารที่สามารถ ป้องกัน นก หนู ได้ เป็นต้น

4.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มและการได้รับคำแนะนำปรึกษา

4.3.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม

สำหรับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเข้าร่วมโครงการซึ่งให้เกษตรกรตอบแต่ละประเด็น โดยเรียงลำดับตามความสำคัญแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยของแต่ละประเด็น ซึ่งผลการศึกษาแสดงใน ตารางที่ 4.4

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการในระดับมากที่สุดมี 3 ปัจจัยคือ คือ □ ต้องการให้ผลผลิตที่ออกจากฟาร์มมีคุณภาพและได้รับการรับรองมาตรฐาน 2) ลดการเสี่ยงและ

การสูญเสียจากการเกิดโรค และ 3) ต้องการให้ระบบการจัดการฟาร์มมีประสิทธิภาพมากขึ้น จะสังเกตได้ว่าปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการผลิตรายการที่มีประสิทธิภาพตั้งแต่การจัดการภายในฟาร์มจนถึงผลผลิตที่ออกสู่นอกฟาร์ม โดยเกษตรกรให้ความสำคัญของเรื่องคุณภาพและการรับรองมาตรฐานมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยสูงถึง 4.73 ตามมาด้วยปัจจัยทางด้านลดความเสี่ยงและการสูญเสียจากการเกิดโรคและระบบการจัดการฟาร์มที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นมีค่าเฉลี่ยที่ 4.56 และ 4.53 ตามลำดับ

สำหรับปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการในระดับมาก คือ ต้องการให้ธุรกิจฟาร์มสุกรมีกำไรเพิ่มขึ้น 2) ผลผลิตที่ออกจากฟาร์มได้ราคาเพิ่มขึ้น โดยบริษัทที่รับซื้อสุกรจะให้ราคาสุกรเพิ่มขึ้นประมาณ 5-20 สตางค์ต่อกิโลกรัมสำหรับฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการ 3) เพื่อเพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่าย ขยายตลาดได้กว้างขึ้น และ 4) ช่วยลดต้นทุนในการจัดการฟาร์ม ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมรองลงมาเกษตรกรจะเน้นในเรื่องผลตอบแทนจากการทำฟาร์มเพื่อให้มีรายได้จากการทำฟาร์มเพิ่มขึ้น โดยเกษตรกรต้องการให้ได้กำไรเพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.04 ต้องการขยายตลาดมีค่าเฉลี่ย 3.89 และต้องการให้ลดต้นทุนในการจัดการมีค่าเฉลี่ย 3.82 เนื่องจากต้นทุนในการทำฟาร์มมีหลายองค์ประกอบ การเข้าร่วมโครงการจึงช่วยในการลดต้นทุนไปบ้างได้ไม่มาก

ตารางที่ 4.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม

ปัจจัย*	ค่าเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
☐ ต้องการให้ผลผลิตที่ออกจากฟาร์มมีคุณภาพ และได้รับการรับรองมาตรฐาน	4.73	มากที่สุด
2. ลดความเสี่ยงและการสูญเสียจากการเกิดโรค	4.56	มากที่สุด
3. ต้องการให้ระบบการจัดการฟาร์มมีประสิทธิภาพมากขึ้น	4.53	มากที่สุด
4. ต้องการให้ธุรกิจฟาร์มสุกรมีกำไรเพิ่มขึ้น	4.04	มาก
5. ราคาผลผลิตที่ออกจากฟาร์มจะได้เพิ่มขึ้น	4.02	มาก
6. เพื่อเพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่าย ขยายตลาดได้กว้างขึ้น	3.89	มาก
7. ช่วยลดต้นทุนในการจัดการฟาร์ม	3.82	มาก

หมายเหตุ : * เกษตรกร ราช ตอบได้มากกว่า คำตอบ

4.3.2 การได้รับคำแนะนำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์หลังจากการเข้าร่วมโครงการ

มาตรฐานฟาร์ม

มีเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ไม่เคยได้รับคำแนะนำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เลย คิดเป็นร้อยละ 2.2 ได้รับคำแนะนำเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 73.4 และได้รับคำแนะนำปรึกษาบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ 24.4 โดยที่ได้รับคำแนะนำบ่อยนี้ส่วนใหญ่จะได้รับคำแนะนำ 2 ครั้ง/เดือน รองลงมา 3-4 ครั้ง/เดือน (ตารางที่ 4.5) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ควรเข้าถึงเกษตรกรให้มากกว่านี้ ไม่ว่าจะเป็นช่องทางใดก็ตาม เช่น เข้าเยี่ยมฟาร์มหรือการจัดอบรม ซึ่งนอกเหนือจากการตรวจติดตาม ครั้ง/ปีแล้ว เพื่อให้เกษตรกรได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารมากขึ้น

ตารางที่ 4.5 การได้รับคำแนะนำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์

การได้รับคำแนะนำ	จำนวน (n=45)	ร้อยละ
☐ ไม่เคยได้รับคำแนะนำปรึกษา	☐	2.2
2. ได้รับคำแนะนำปรึกษา เป็นบางครั้ง	33	73.4
3. ได้รับคำแนะนำปรึกษา บ่อยครั้ง	☐ ☐ ☐	24.4
☐ 2 ครั้ง/เดือน	6	54.5
3-4 ครั้ง/เดือน	4	36.4
5-6 ครั้ง/เดือน	☐	9. ☐

4.4 ผลกระทบเชิงบวกและความพึงพอใจจากการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม

4.4.1 ผลกระทบเชิงบวกจากการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม

ผลกระทบเชิงบวกที่เกษตรกรได้รับจากการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มแสดงในตารางที่ 4.6

จากการเข้าร่วมโครงการทำให้เกษตรกรได้รับผลกระทบเชิงบวกมากมาย โดยสิ่งที่เกษตรกรได้รับมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 88.9 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านอกจากการประกอบอาชีพเพื่อหวังผลกำไรแล้วเกษตรกรยังคงมีจิตใต้สำนึกที่ดีทางด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมอีกด้วย 2) ทำให้ระบบการจัดการฟาร์มดีขึ้น เช่น ระบบการป้องกันโรคดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 82.3 ซึ่งการป้องกันโรคถือได้ว่าเป็นอีกเรื่องที่สำคัญเนื่องจากเชื้อโรคเป็นสิ่งที่เรามองไม่เห็นแต่นำมาสู่อัตราการสูญเสียของฟาร์ม 3) ทำให้เกษตรกรได้รู้จักการจดบันทึกคิดเป็นร้อยละ 82.3 ซึ่งการจดบันทึกเป็นปัญหาอย่างหนึ่งที่เกษตรกรประสบปัญหาแสดงให้เห็นว่าจากการเข้าร่วมโครงการทำให้เกษตรกรเห็นถึงประโยชน์การจดบันทึกมากขึ้น

4) การลดการสูญเสียจากการผลิต เนื่องจากโครงการมาตรฐานฟาร์มจะให้ความสำคัญในเรื่องการป้องกันโรค เช่น ระบบฆ่าเชื้อโรคก่อนเข้าออกฟาร์ม ระบบฆ่าเชื้อโรคหน้าโรงเรือน ซึ่งระบบนี้ช่วยในการลดการสูญเสียได้ 5) ผลผลิตมีคุณภาพมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 73.3 และ 6) การมีสัตวแพทย์และสัตวบาลให้คำแนะนำ คิดเป็นร้อยละ 62.2 จากการเข้าร่วมโครงการทำให้ฟาร์มต้องมีสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์ม เนื่องจากต้องคอยให้คำปรึกษาในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องใบสั่งยาต้องให้สัตวแพทย์ควบคุมการสั่งยาเท่านั้น หรือสัตวแพทย์สามารถมอบอำนาจให้กับสัตวบาลประจำฟาร์มได้ เพราะบางฟาร์มเกษตรกรไม่มีความรู้ทางด้านนี้

นอกจากนี้ ยังมีผลกระทบเชิงบวกอื่นๆ ได้แก่ ราคาผลผลิตที่เพิ่มขึ้น และการได้รับสิทธิประโยชน์จากหน่วยงานกรมปศุสัตว์ เช่น โคเวต้าวัคซีน โดยทางปศุสัตว์จังหวัดจะจำหน่ายหรือแจกวัคซีนให้กับฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการก่อน และ การขยายตลาดได้มากขึ้น เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ และการให้ความสำคัญจากผู้บริโภคยังมีน้อย ซึ่งการพัฒนาเรื่องนี้ภาครัฐต้องร่วมมือกับภาคเอกชนเพื่อให้ผลิตภัณฑ์จากฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการมีตลาดที่กว้างมากขึ้น

ตารางที่ 4.6 ผลกระทบเชิงบวกจากการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม

ผลกระทบเชิงบวก*	จำนวน (n=45)	ร้อยละ
☐ มีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม	40	88.9
2. ระบบการจัดการฟาร์มดีขึ้น เช่น ระบบการป้องกันโรคดีขึ้น	37	82.3
3. เกษตรกรได้รู้จักการจดบันทึกซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการทำฟาร์ม	37	82.3
4. ลดการสูญเสียจากการผลิต	34	75.6
5. ผลผลิตมีคุณภาพขึ้น	33	73.3
6. มีสัตวแพทย์และสัตวบาลให้คำแนะนำ	28	62.2
7. ราคาผลผลิตที่เพิ่มขึ้น	20	44.4
8. การได้รับสิทธิประโยชน์จากหน่วยงานกรมปศุสัตว์ เช่น โคเวต้าวัคซีน	☐ 3	28.9
9. สามารถขยายตลาดได้มากขึ้น	☐ 0	22.2

หมายเหตุ : * เกษตรกร ราย ตอบได้มากกว่า คำตอบ

4.4.2 ความพึงพอใจจากการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม

สำหรับความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการพบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 97.8) มีความพึงพอใจในโครงการนี้ (ตารางที่ 4.7) เนื่องจากผลกระทบเชิงบวกที่เกษตรกรได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ โดยเฉพาะการทำให้ระบบการจัดการฟาร์มดีขึ้นเพราะถ้ากระบวนการผลิตมีประสิทธิภาพส่งผลต่อผลผลิตที่ออกสู่ท้องตลาดรวมทั้งความปลอดภัยทางด้านเนื้อสัตว์อีกด้วย ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าโครงการนี้ประสบความสำเร็จ แต่มีเกษตรกรเพียงรายเดียวที่ไม่พอใจจากการเข้าร่วมโครงการนี้ เนื่องจากการลงทุนในการปรับปรุงฟาร์มสูงซึ่งไม่คุ้มกับค่าครองชีพในปัจจุบันที่สูงขึ้น

ตารางที่ 4.7 ความพึงพอใจจากการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม

ความพึงพอใจ	จำนวน (n=45)	ร้อยละ
☐ พพอใจ	44	97.8
2. ☐ ไม่พอใจ		2.2

4.5 ปัญหาอุปสรรคก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มและข้อเสนอแนะ

4.5.1 ปัญหาก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม

ปัญหาก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มแสดงในตารางที่ 4.8 และ ตารางที่ 4.9 ตามลำดับ

ปัญหาก่อนการเข้าร่วมโครงการที่เกษตรกรพบมากที่สุดคือ ขาดแคลนเงินทุน คิดเป็นร้อยละ 75.6 2) ไม่มีการบันทึกข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 73.3 เกษตรกรส่วนใหญ่ทำฟาร์มโดยไม่มี การจดบันทึกข้อมูลในการทำเลี้ยงสุกร 3) ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย คิดเป็นร้อยละ 66.7 เนื่องจากบางฟาร์มไม่มีการบำบัดน้ำเสียก่อนที่จะออกจากฟาร์มเลย 4) ไม่มีการกำจัดของเสีย คิดเป็นร้อยละ 64.4 เช่น การทำลายซากสุกรที่เหมาะสม โดยการเผาเผาซาก หรือการฝังซากสุกร การกำจัดมูลสุกรที่เหมาะสม คือการเก็บมูลสุกรก่อนการล้างคอกเพื่อเป็นการประหยัดน้ำและไม่ให้น้ำในบ่อบำบัดมากเกินไป 5) ไม่มีการทำลายเชื้อโรคก่อนเข้าออกฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 62.2 เช่น การมีเครื่องพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคก่อนเข้าออกฟาร์ม 6) ไม่มีคู่มือการจัดการฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 60.0 เช่น ไม่มีบันทึกการเลี้ยงการสุกร การทำวัคซีนสุกร เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีปัญหาอื่นๆ ได้แก่ การจัดการโรงเรือนไม่ดี เช่น การดูแลซ่อมบำรุงโรงเรือนและการแบ่งพื้นที่โรงเรือนให้ชัดเจน ไม่มีการป้องกันการสะสมของเชื้อโรคในฟาร์ม เช่น การมีเครื่องพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคเคลื่อนที่เพื่อใช้กับโรงเรือน ลักษณะโรงเรือนที่ไม่เหมาะสม เช่น ขนาดโรงเรือนต้องเหมาะสมกับจำนวนสุกร ไม่มีการจัดการด้านบุคลากร เช่น

ตารางที่ 4.9 ปัญหาหลังการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม

ประเด็น*	จำนวน (n=45)	ร้อยละ
☐ ปัญหาด้านการจดบันทึกข้อมูล	26	57.8
2. การสนับสนุนจากหน่วยงานปศุสัตว์ยังมีน้อย	20	44.4
3. ขาดแคลนเงินทุน	☐ 8	40.0
4. ด้านบุคลากร เช่นบุคลากรต้องมีการตรวจสุขภาพประจำปี	☐ 4	3 ☐ ☐
5. ราคาผลผลิตที่ได้ไม่แตกต่างจากฟาร์มที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ	☐ 3	28.9
6. การตอบสนองของผู้บริโภคยังมีน้อย	☐ 0	22.2
7. การดูแลและการทำงานของสัตวแพทย์/ สัตบาลประจำฟาร์มไม่ทั่วถึง	7	☐ 5.6

หมายเหตุ : * เกษตรกร ราย ตอบได้มากกว่า คำตอบ

เมื่อเกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการแล้ว ปัญหาบางอย่างก็ได้ลดน้อยลง เช่น ปัญหาด้านการจดบันทึก เนื่องจาก ก่อนการเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้ใส่ใจในเรื่องนี้เลย แต่เมื่อเข้าร่วมโครงการแล้วจำเป็นต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของมาตรฐานฟาร์มแต่ก็ยังคงประสบปัญหานี้อยู่ สำหรับปัญหาที่พบก่อนการเข้าร่วมโครงการแต่ไม่พบหลังจากการเข้าร่วมโครงการ เนื่องจากเกษตรกรต้องปฏิบัติให้ได้ตามหลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานฟาร์มของกรมปศุสัตว์

จากปัญหาก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการ แสดงให้เห็นว่า ปัญหาส่วนใหญ่ที่เกษตรกรประสบทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการ คือ ด้านเงินทุน เนื่องจากต้องใช้เงินทุนในการปรับปรุงฟาร์มอยู่เรื่อยๆ ตลอดระยะเวลาในการทำฟาร์ม สำหรับทางด้านระบบการบันทึกข้อมูลเกษตรกรประสบปัญหาเนื่องจากยังขาดพฤติกรรมในการบันทึกข้อมูลและขาดความขยันหมั่นเพียรทางด้านกรบันทึกข้อมูล และเป็นที่น่าสังเกตว่าหลังการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเกษตรกรยังสะท้อนว่าการสนับสนุนจากหน่วยงานปศุสัตว์ยังมีน้อย ซึ่งให้เห็นว่าเกษตรกรมีความคาดหวังจากหน่วยงานภาครัฐค่อนข้างมาก

4.5.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

ข้อเสนอแนะสำหรับเพื่อนเกษตรกร

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้มีคำแนะนำให้เพื่อนเกษตรกรด้วยกัน คือ อยากรักงูให้เพื่อนเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ คิดเป็นร้อยละ 33.3 ช่วยให้สุกรสุขภาพดีขึ้นและเสี่ยงต่อการ

เกิดโรคน้อยลง คิดเป็นร้อยละ เพราะฟาร์มที่มีระบบการป้องกันโรคที่ดีก็จะช่วยให้สุกรแข็งแรง ฟาร์มสะอาดและเป็นระเบียบมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 8.9 เช่น บางฟาร์มมีโปรแกรมในการทำความสะอาด ระบบการจัดการดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 6.7 ส่วนใหญ่แล้วช่วยให้การทำฟาร์มมีระบบมากขึ้นการจัดการง่ายและสะดวกขึ้น และช่วยลดปัญหาจากการร้องเรียนของเพื่อนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.2 เพราะฉะนั้นจากโครงการนี้ซึ่งแสดงให้เห็นว่าถึงแม้จะต้องเตรียมตัวนานและลงทุนพอสมควรแต่ก็ช่วยให้ระบบการจัดการฟาร์มของเกษตรกรดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการป้องกันโรค การจัดระเบียบภายในฟาร์มและบุคลากร รวมทั้งผลผลิตที่ออกมาก็ได้คุณภาพด้วย

2) สำหรับหน่วยงานปศุสัตว์

ความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาลมากที่สุดจากเกษตรกรพบว่า ต้องการให้มีเงินทุนในการสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 20.0 รองลงมาคือ ควรมีการจัดอบรมมาตรฐานฟาร์มปีละหลายๆครั้ง คิดเป็นร้อยละ รวมทั้งต้องการให้มีการให้ความรู้เรื่องการป้องกันโรค การรักษาโรค ให้มากกว่านี้ ร้อยละ 6.7 เพื่อเป็นการได้รับความรู้เพิ่มเติมและเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่างๆ และควรจัดประกวดฟาร์มที่ได้มาตรฐานเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ฟาร์มอื่น คิดเป็นร้อยละ 2.2 เพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้กับฟาร์มอื่นรวมทั้งเป็นการประชาสัมพันธ์โครงการมาตรฐานฟาร์มไปด้วย

ตารางที่ 4.10 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ข้อเสนอแนะ*	จำนวน (n=45)	ร้อยละ
☐ สำหรับเพื่อนเกษตรกร		
อยากชักจูงให้เพื่อนเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ	☐ 5	33.3
สุกรสุขภาพดีขึ้นและเสี่ยงต่อการเกิดโรคน้อยลง	5	☐ ☐ ☐
ฟาร์มสะอาดและเป็นระเบียบมากขึ้น	4	8.9
ระบบการจัดการฟาร์มดีขึ้น	3	6.7
ช่วยลดปัญหาจากการร้องเรียนของเพื่อนบ้าน	☐	2.2
2. สำหรับหน่วยงานปศุสัตว์		
ควรมีงบสนับสนุนด้านเงินทุน	9	20.0
ควรมีการจัดอบรมมาตรฐานฟาร์มปีละหลายๆครั้ง	5	☐ ☐ ☐
ควรให้ความรู้เรื่องการป้องกันโรค การรักษาโรค ให้มากกว่านี้	3	6.7
จัดประกวดฟาร์มที่ได้มาตรฐานเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ฟาร์มอื่น	☐	2.2

หมายเหตุ : * เกษตรกร ราย ตอบได้มากกว่า คำตอบ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

บทนี้เป็นการสรุปผลการวิจัย ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม 2) ลักษณะการเลี้ยงสุกรและปัจจัยพื้นฐานในการเข้าร่วมโครงการฯ 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการและการได้รับคำแนะนำปรึกษา 4) ผลกระทบเชิงบวกและความพึงพอใจของเกษตรกรจากการเข้าร่วมโครงการฯ และ 5) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ในอำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรที่เข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มในปี 2542-2552 ในอำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา จำนวน 45 ราย โดยใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1) สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 53.3 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 45.3 ปี นับถือศาสนาพุทธทั้งหมด มากกว่าร้อยละ 70 มีการศึกษาไม่เกินชั้นมัธยมศึกษา เกษตรกรร้อยละ 75.6 ทำฟาร์มสุกรเป็นอาชีพหลักและร้อยละ 30 ทำสวนเป็นอาชีพเสริม มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัว 514,380 บาทต่อปี มีรายได้เฉลี่ยจากการเลี้ยงสุกร 378,850 บาทต่อปี สำหรับแหล่งเงินทุนในการทำฟาร์มสุกรส่วนใหญ่เกษตรกรกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เพื่อการเกษตร เนื่องจากการเข้าถึงได้ง่ายกว่าแหล่งอื่นๆ และเป็นการตอบสนองนโยบายของรัฐบาลในการให้เงินทุนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร เกษตรกรร้อยละ 84.4 มีภาวะหนี้สิน และหนี้สินเฉลี่ย 450,670 บาท โดยวัตถุประสงค์หลักที่เกษตรกรกู้ยืมคือนำเงินมาลงทุนในธุรกิจฟาร์มสุกร

2) ลักษณะการเลี้ยงสุกรและปัจจัยพื้นฐานในการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม

เกษตรกรทำฟาร์มสุกรมาแล้วเฉลี่ย 8 ปี เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีฟาร์มเป็นระบบโรงเรือนปิด และเกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบกิจการฟาร์มโดยทำร่วมกับบริษัทในรูปแบบพันธะสัญญา เพื่อต้องการความมั่นคงทางด้านการตลาดโดยบริษัทหลักคือ เจริญโภคภัณฑ์ และเบทาโกร

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีสุกรในฟาร์มเฉลี่ย 425 ตัว โดยฟาร์มส่วนใหญ่มีโรงเรือน 1-2 โรง สำหรับด้านแรงงานเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้สมาชิกในครอบครัวอย่างเดียว รองลงมา คือ

สมาชิกในครอบครัวบางส่วนและแรงงานจ้าง วัตถุประสงค์ในการเลี้ยงสุกรส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงสุกรขุน เนื่องจากเป็นที่ต้องการของท้องตลาด เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ของบริษัทเจริญโภคภัณฑ์ และเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นภายในฟาร์ม ก่อนที่เกษตรกรจะเข้าร่วมโครงการที่พบมากที่สุดคือ ด้านการจัดการฟาร์ม เช่น ไม่มีการจดบันทึกข้อมูลต่างๆ ฟาร์มไม่มีรั้ว รองลงมาคือ ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาเรื่องกลิ่น น้ำเสีย และสุดท้ายคือสุขภาพสัตว์ เช่น สุกรป่วย อัตราการตายสูง

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ตั้งแต่ปี 2548 เป็นต้นมา มีจำนวนมากที่สุด โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาในการเตรียมตัวเข้าร่วมโครงการ 1-2 ปี เพื่อให้ฟาร์มมีองค์ประกอบครบตามที่กรมปศุสัตว์ต้องการ สำหรับสิ่งที่เกษตรกรต้องเตรียมตัวมากที่สุด คือ ด้านเอกสารต่างๆ เช่น บันทึกการเลี้ยง การใช้ยา รองลงมา คือ ระบบบำบัดน้ำเสีย แต่ปัญหาในการเตรียมตัวเข้าสู่โครงการที่พบมากที่สุด คือขาดแคลนเงินทุน เนื่องจากการปรับปรุงฟาร์มต่างๆต้องใช้เงินทุนทั้งสิ้น รองลงมา คือ ขาดการจดบันทึกข้อมูล เนื่องจากเกษตรกรยังขาดพฤติกรรมในการจดบันทึกข้อมูล

3) ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการและการได้รับคำแนะนำปรึกษาของเกษตรกร

ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการฯ มากที่สุด คือ ต้องการให้ผลผลิตที่ออกจากฟาร์มมีคุณภาพและได้รับการรับรองมาตรฐาน ลดการเสี่ยงและการสูญเสียจากการเกิดโรค และต้องการให้ระบบการจัดการฟาร์มมีประสิทธิภาพมากขึ้น ปัจจัยที่มีผลให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการในระดับมาก คือ ต้องการให้ธุรกิจฟาร์มสุกรมีกำไรเพิ่มขึ้น ผลผลิตที่ออกจากฟาร์มได้ราคาเพิ่มขึ้น และช่วยลดต้นทุนในการจัดการฟาร์ม สำหรับการได้รับคำแนะนำปรึกษาเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้รับคำแนะนำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 73.3 ได้รับคำแนะนำปรึกษาย่อยครั้ง ร้อยละ 24.4 และไม่เคยได้รับคำแนะนำปรึกษา ร้อยละ 2.2

4) ผลกระทบเชิงบวกและความพึงพอใจจากการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม

ผลกระทบเชิงบวกที่เกษตรกรได้รับจากการเข้าร่วมโครงการมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรยังคงมีจิตสำนึกที่ดีทางด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมอีกด้วย รองลงมาคือ ทำให้ระบบการจัดการฟาร์มดีขึ้น เช่น การป้องกันโรคดีขึ้น นอกจากนี้ทำให้เกษตรกรได้รู้จักการจดบันทึกและรู้ถึงประโยชน์ของการจดบันทึกมากขึ้น และทำให้ฟาร์มสุกรลดการสูญเสียจากการผลิตให้น้อยลงอีกด้วย สำหรับความพึงพอใจของเกษตรกรจากการเข้าร่วมโครงการเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 97.8) ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในโครงการนี้ เนื่องจากผลกระทบเชิงบวกที่เกษตรกรได้รับต่อฟาร์มสุกร

5) ปัญหาอุปสรรคก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม

ปัญหาก่อนการเข้าร่วมโครงการฯ ที่เกษตรกรพบมากที่สุด คือ การขาดแคลนเงินทุน ไม่มีการบันทึกข้อมูล เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ทำฟาร์มโดยไม่มีการจดบันทึกข้อมูลในการทำเลี้ยงสุกร ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย ไม่มีการกำจัดของเสีย เช่น การทำลายซากสุกรที่เหมาะสม ไม่มีการทำลายเชื้อโรคก่อนเข้าออกฟาร์ม เช่น การมีเครื่องพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคก่อนเข้าออกฟาร์ม และไม่มีคู่มือการจัดการฟาร์ม เช่น ไม่มีบันทึกการเลี้ยงการสุกร การทำวัคซีนสุกร ซึ่งต่างจากงานวิจัยของสมเกียรติ เอกอุดมพงศ์ (2549) ที่กล่าวว่า ปัญหาในการเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์ม เกษตรกรมีปัญหาที่สุดในด้านการจัดการสุขภาพสัตว์ การจัดการสิ่งแวดล้อม องค์กรประกอบฟาร์มและด้านการจัดการฟาร์ม ตามลำดับ

ปัญหาหลังการเข้าร่วมโครงการฯ ที่เกษตรกรพบว่ามากที่สุดคือ ปัญหา ด้านการจดบันทึก ซึ่งปัญหานี้พบทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการเนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ไม่ชอบการจดบันทึก การสนับสนุนจากหน่วยงานปศุสัตว์ยังมีน้อย การขาดแคลนเงินทุน ด้านบุคลากร เช่น การตรวจสุขภาพประจำปี เนื่องจากเกษตรกรคิดว่ามันเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก และราคาผลผลิตที่ได้แตกต่างเพียงเล็กน้อยจากฟาร์มที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรในอำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร และหน่วยงานภาครัฐไว้เป็นประเด็นดังนี้

5.2.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

1) ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

1.1) จากผลการวิจัย เกษตรกรมีปัญหาด้านการขาดแคลนเงินทุน ดังนั้น เกษตรกรควรมีเงินทุนในการทำฟาร์มสุกรของตนเองอยู่ด้วย ไม่ควรรหาเงินทุนจากการกู้ทั้งหมด และควรรหาแหล่งเงินทุนที่เชื่อถือได้ ยุติธรรม เพื่อลดภาระด้านหนี้สินให้น้อยลง

1.2) จากผลการวิจัย เกษตรกรขาดการบันทึกข้อมูล ดังนั้น เกษตรกรควรทำความเข้าใจ และฝึกการจดบันทึกข้อมูลให้มากกว่านี้ เพื่อเป็นการสร้างพฤติกรรมในการจดบันทึก และเพื่อการจัดการที่ดีของฟาร์ม เช่น การตรวจสอบย้อนกลับของผลผลิต และควรมีคู่มือการจัดการฟาร์มไว้ประจำฟาร์มพร้อมทั้งรายละเอียดของการจดบันทึกข้อมูลต่างๆ อย่างครบถ้วน

1.3) จากผลการวิจัย เกษตรกรมีปัญหาด้านการบำบัดน้ำเสีย ดังนั้น เกษตรกรควรจัดทำระบบบำบัดน้ำเสียโดยสำหรับฟาร์มที่มีจำนวนสุกรมาก คือประมาณ 300 ตัว ขึ้นไป แต่สำหรับสุกรที่มีจำนวนน้อยถ่วงลงแล้วไม่คุ้มกับผลตอบแทน ควรมีการบำบัดน้ำเสียโดยการทำ

บ่อน้ำบาดลน้ำเสียประมาณ 2-3 บ่อ เพื่อให้แต่ละบ่อมีการตกตะกอนของของเสียต่างๆ และมีบ่อสุดท้ายที่น้ำสามารถปล่อยออกสู่สาธารณะได้

1.4) จากผลการวิจัย เกษตรกรไม่มีการกำจัดของเสีย ดังนั้น เกษตรกรควรมีการกำจัดของเสียที่ถูกต้อง เช่น พกขยะมูลฝอย ควรมีการแยกขยะโดยเฉพาะพวกยาต่างๆ และเก็บรวบรวมในภาชนะที่มีดัด

1.5) จากผลการวิจัย เกษตรกรไม่มีการทำลายเชื้อโรคก่อนการเข้าออกฟาร์ม ดังนั้น เกษตรกรจึงต้องมีการทำลายเชื้อโรคก่อนการเข้าออกฟาร์ม โดยจะต้องมีทางเข้าออกเพียงทางเดียว และบริเวณหน้าฟาร์มต้องมีโรงเรือนพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อ เพื่อป้องกันการนำเชื้อโรคเข้าสู่ฟาร์ม และควรมีอ่างจุ่มเท้าพร้อมฝาปิดไว้หน้าฟาร์มเพื่อป้องกันเชื้อโรค

1.6) จากผลการวิจัย เกษตรกรไม่มีการจัดการโรงเรือน ดังนั้น เกษตรกรควรมีการจัดการให้เป็นสัดส่วน โดยแบ่งพื้นที่โรงเรือนในส่วนการผลิตให้ชัดเจน เช่น โรงเรือนพ่อแม่พันธุ์ โรงเรือนสุกรขุน

2) ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกรที่ยังไม่เข้าร่วมโครงการฯ

2.1) เกษตรกรควรให้ความสำคัญต่อการทำให้ฟาร์มได้มาตรฐาน เนื่องจากเป็นการช่วยให้ระบบฟาร์มมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เป็นผลดีต่อเจ้าของฟาร์มเอง เช่น ลดอัตราการเสี่ยงในการเกิดโรคร้ายในฟาร์ม นอกจากนั้นยังเป็นการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมอีกด้วย เช่น ลดปัญหาเรื่องกลิ่น น้ำเสีย

2.2) จากผลการวิจัย พบว่า ระยะเวลาในการเตรียมตัวเข้าสู่โครงการส่วนใหญ่ใช้เวลา 1-2 ปี เพราะฉะนั้นเกษตรกรที่ยังไม่เข้าร่วมควรเริ่มมีการพัฒนาฟาร์มตัวเองไปทีละเรื่องเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาทางด้านเงินทุน

2.3) ด้านองค์ความรู้ เกษตรกรควรให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำฟาร์มสุกร เพื่อนำความรู้ที่นำมาประยุกต์ใช้ในการทำธุรกิจฟาร์มต่อไป

2.4) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับสิทธิประโยชน์จากรมปลุสตัวด้วย เช่น การจัดสรรวัคซีนแก่ฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการ การตรวจวินิจฉัยโรคโดยไม่คิดมูลค่า

5.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานปลุสตัว

1) ด้านองค์ความรู้ หน่วยงานปลุสตัวควรเพิ่มการจัดอบรมความรู้ด้านมาตรฐานฟาร์มเพิ่มขึ้น พร้อมทั้งการเน้นถึงสิทธิประโยชน์ในการเข้าร่วมโครงการที่เกษตรกรได้รับความรู้ในการป้องกันโรค เพื่อให้เกษตรกรได้มีความรู้เพิ่มขึ้น

2) เพิ่มสื่อในการประชาสัมพันธ์ เพื่อเพิ่มช่องทางให้เกษตรกรเข้าถึงได้มากขึ้น เช่น การประชาสัมพันธ์ทางวิทยุ โทรทัศน์ วารสารเกี่ยวกับธุรกิจเกษตร

3) ควรมีการจัดอบรมเกษตรกร เรื่องความสำคัญของการจดบันทึกข้อมูลสำหรับการทำฟาร์ม เพื่อให้เกษตรกรมีพฤติกรรมการจดบันทึกมากขึ้น

4) ด้านการตลาด หน่วยงานปศุสัตว์ควรณรงค์การบริโภคเนื้อสัตว์ปลอดภัย ตามโครงการมาตรฐานฟาร์ม เพื่อให้การขยายของตลาดเพิ่มมากขึ้น

5) การจัดการด้านบุคลากร เกษตรกรที่มีปัญหาเรื่องการหาสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์ม ควรปรึกษากับเจ้าหน้าที่หน่วยงานปศุสัตว์เพื่อจัดหาสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์ม สำหรับการจัดการในส่วนที่สัตวแพทย์ต้องดูแลเกษตรกร เกษตรกรควรทำงานภายใต้การดูแลของสัตวแพทย์เท่านั้น โดยเฉพาะการใช้ยา

6) หน่วยงานปศุสัตว์ควรจัดหาเงินสนับสนุนสำหรับฟาร์มมาตรฐาน หรือเป็นแหล่งเงินทุนในการกู้ ที่อัตราดอกเบี้ยต่ำ ผ่อนระยะยาว ให้กับเกษตรกร

7) หน่วยงานปศุสัตว์ควรมีการจัดประกวดฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการมาตรฐาน เพื่อให้เป็นกำลังใจต่อเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ รวมทั้งเป็นแรงกระตุ้นให้กับเกษตรกรที่ยังไม่เข้าร่วมโครงการ

8) เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานปศุสัตว์ควรมีการลงพื้นที่ พบปะ เกษตรกรให้มากขึ้น เพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของฟาร์มมาตรฐาน

5.2.3 ข้อเสนอแนะสำหรับบริษัทที่ทำพันธะสัญญากับเกษตรกร

ควรเพิ่มราคาสุกรที่ออกจากฟาร์มที่ได้มาตรฐานให้สูงกว่านี้ เพื่อให้สอดคล้องกับต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น และสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน

5.3 ข้อจำกัดการทำวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดทางด้านเวลา เนื่องจากระยะทางของแต่ละฟาร์มค่อนข้างห่างไกลกัน และใช้เวลาในการเดินทาง แต่ผู้วิจัยก็ได้ไปแต่ละฟาร์มเพื่อเป็นการเข้าเยี่ยม พบปะเกษตรกรด้วย

5.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยเสนอแนะแนวทางสำหรับผู้ที่สนใจศึกษาหรือทำการวิจัยครั้งต่อไป คือ

1) ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการทำฟาร์มสุกรของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ และเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์ม

- 2) ศักยภาพของตลาดสำหรับเนื้อสุกรปลอดภัยจากโครงการมาตรฐานฟาร์มในแต่ละพื้นที่
- 3) ทักษะคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมโครงการมาตรฐานฟาร์มต่อโครงการมาตรฐานฟาร์มในแต่ละพื้นที่
- 4) ความพึงพอใจในการจ่ายของผู้บริโภคต่อเนื้อสุกรปลอดภัยจากโครงการมาตรฐานฟาร์มในแต่ละพื้นที่

บรรณานุกรม

- กรมปศุสัตว์. 2551. องค์ความรู้เรื่องมาตรฐานฟาร์ม. [ออนไลน์]. URL :<http://www.dld.go.th>
[ค้นวันที่ 1 กรกฎาคม 2551]
- กรมปศุสัตว์. 2552ก. ความปลอดภัยด้านอาหาร. [ออนไลน์]. URL :<http://www.dld.go.th>
[ค้นวันที่ 5 เมษายน 2552]
- กรมปศุสัตว์. 2552ข. ฟาร์มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานฟาร์มจากกรมปศุสัตว์. [ออนไลน์].
URL :<http://www.dld.go.th> [ค้นวันที่ 1 พฤษภาคม 2552]
- เกรียงศักดิ์ ปัทมเรขา. 2533. ความคิดพื้นฐานการพัฒนาชนบท. สงขลา: ภาควิชาพัฒนาการ
เกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- จิราณวัฒน์ โลพรรัตน์. 2548. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการจ้างเลี้ยงสุกรขุน
ของเกษตรกรในอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา. สงขลา: สารนิพนธ์ปริญญาโท
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ดิเรก ฤกษ์ห่วย. 2527. การส่งเสริมการเกษตร: หลักการวิธีการ. กรุงเทพฯ.
- ทินกฤต จันทภาโส. 2548. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรใน
อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง. สงขลา: สารนิพนธ์ปริญญาโท
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธวัชชัย สันติกุล. 2548. Contract Farming วิธีทำธุรกิจปศุสัตว์แบบประกันราคา. [ออนไลน์].
URL :<http://www.ismed.or.th> [ค้นวันที่ 1 พฤษภาคม 2552]
- มณูญ กิ่งแข็ง. 2547. ผลกระทบมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไช่ภาษี : ศึกษาเฉพาะการส่งไก่สดแช่
แข็งไปสหภาพยุโรป. ชลบุรี: ปัญหาพิเศษปริญญาโท มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นพรัตน์ นวลอนงค์. 2544. ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจของ
เกษตรกร จังหวัดลำปาง. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปัญญา หิรัญรัมย์. 2529. ความรู้พื้นฐานทางการส่งเสริมการเกษตร. บริษัทสยามมวลชน จำกัด.
จังหวัดเชียงใหม่.
- บุญสม วราเอกศิริ. 2522 . หลักและวิธีการส่งเสริมการเกษตร. สถาบันเทคโนโลยีการเกษตร
มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- บุญสม วราเอกศิริ. 2539. หลักและวิธีการส่งเสริมการเกษตร. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์. 2538. **หลักสื่อสารการเกษตร**. ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศุภชัย กิตติชัยเดช. 2544. “สถานภาพของฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อ และข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการตามมาตรฐานฟาร์มไก่เนื้อ : กรณีศึกษาฟาร์มไก่เนื้ออำเภอวังจันทร์และอำเภอแกลง จังหวัดระยอง”. วารสารวิชาการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยที่ 9. 2 (มิถุนายน-กันยายน 2544): 34-43.
- สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล. 2550. **เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาวิจัยทางธุรกิจเกษตร**. หลักสูตรปริญญาโท สาขาการจัดการธุรกิจเกษตร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สมเกียรติ เอกอุดมพงศ์. 2549. **ปัญหาในการเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในจังหวัดตรัง**. สงขลา: สารนิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุริยะ กวางษ์กลาง และวสันต์ ตรีโรจนถาวร. 2548. “การศึกษามาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรในพื้นที่สำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยที่ 1”. วารสารวิชาการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยที่ 1. 3 (ตุลาคม-ธันวาคม 2548): 10-34.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2551. **การผลิตการตลาดสุกรในปี 2551และแนวโน้ม**. [ออนไลน์]. URL :<http://www.oae.go.th> [ค้นวันที่ 5 เมษายน 2552]
- สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา. 2552. **ข้อมูลรายชื่อเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรและรายชื่อเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรที่เข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มสุกรในจังหวัดสงขลา**. สงขลา.
- อดิศักดิ์ ศรีสรรพกิจ. 2523. “การเผยแพร่วิทยากรในการพัฒนาชนบท”. วารสารเกษตรศาสตร์. 1 (มกราคม 2523) : 43.
- Rogers, E.M. and Shoemaker, F.F. 1971. “Social Structure and Social Change”. **Journal of American Behavioral Science**. 15 (1971) : 768-780.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

โครงการวิจัย

เรื่อง: ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรในอำเภอรัษฎา จังหวัดสงขลา

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ (นาย/นาง/นางสาว).....นามสกุล.....

ชื่อฟาร์ม.....

สถานที่ตั้งฟาร์ม.....

วันที่สัมภาษณ์...../...../.....

แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำสารนิพนธ์ในหลักสูตรปริญญาโท สาขาการจัดการธุรกิจเกษตร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งศึกษาถึงสภาพทั่วไปของเกษตรกร ลักษณะการเลี้ยงสุกร และปัจจัยพื้นฐานของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมโครงการฯ รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการเข้าร่วมโครงการฯ โดยสามารถนำผลจากการศึกษาเหล่านี้มาจัดซื้อจำกัดและเป็นแรงจูงใจให้กับฟาร์มสุกรที่ยังไม่เข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการต่อหน่วยงานปศุสัตว์ต่อไป ดังนั้น จึงขอความกรุณาจากท่านในการตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง และขอรับรองว่าคำตอบของท่านจะไม่เป็นภาระผูกพันหรือส่งผลกระทบต่อท่านไม่ว่ากรณีใดๆ

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร

ส่วนที่ 2 ลักษณะการเลี้ยงสุกร และปัจจัยพื้นฐานการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร

ส่วนที่ 4 ผลกระทบเชิงบวกจากการเข้าสู่โครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร

ส่วนที่ 5 ปัญหา อุปสรรค ก่อน/หลังในการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง/พัฒนาโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความและกรอกรายละเอียดในช่องว่าง
 ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
 มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร

1. เพศ

- () 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ศาสนา

- () 1. พุทธ () 2. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. ระดับการศึกษา

- () 1. ต่ำกว่าประถมศึกษา () 2. ประถมศึกษา
 () 3. มัธยมศึกษา () 4. อนุปริญญา
 () 5. ปริญญาตรี () 6. อื่นๆ

5. อาชีพหลัก

- () 1. รับราชการ () 2. เอกชน () 3. ค้าขาย
 () 4. ธุรกิจส่วนตัว () 5. ทำสวน () 6. รับจ้างทั่วไป
 () 7. ทำฟาร์ม..... () 8. อื่นๆ.....

6. อาชีพเสริม

- () 1. ค้าขาย () 2. ทำสวน () 3. ธุรกิจส่วนตัว
 () 4. ทำฟาร์ม..... () 5. รับจ้างทั่วไป () 6. อื่นๆ.....

7. รายได้ครอบครัว.....บาท/ปี

8. รายได้จากการเลี้ยงสุกร.....บาท/ปี

9. แหล่งเงินทุนในการทำฟาร์ม

- () 1. เงินทุนส่วนตัว () 2. กู้จากธนาคาร (ระบุ).....
 () 3. กู้จากสหกรณ์ (ระบุ)..... () 4. กู้เงินนอกระบบ
 () 5. อื่นๆ(ระบุ).....

10. ภาวะหนี้สิน

- () 1. มีประมาณ.....บาท () 2. ไม่มี

11. วัตถุประสงค์ในการกู้ยืม

.....

12.แรงงานที่ใช้ในการเลี้ยงสุกรส่วนใหญ่เป็นใคร

- () 1. คนในครอบครัว
 () 2. จ้างคนงานเลี้ยงสุกร
 () 3. คนในครอบครัวบางส่วนและจ้างคนงานเลี้ยงสุกรด้วย

ส่วนที่ 2 ลักษณะการเลี้ยงสุกร และปัจจัยพื้นฐานในการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร

1. ธุรกิจฟาร์มสุกรของท่านดำเนินกิจการมากี่ปีแล้ว.....ปี
2. ฟาร์มของท่านเลี้ยงสุกรแบบโรงเรือนระบบเปิดหรือระบบปิด
 () 1. ระบบเปิด () 2. ระบบปิด () 3. ทั้ง 2 ระบบ
3. ฟาร์มสุกรของท่านเป็นฟาร์มอิสระหรือฟาร์มในเครือบริษัท
 () 1. ฟาร์มอิสระ () 2. ฟาร์มในเครือบริษัท (ระบุ).....
4. จำนวนสุกร.....ตัว
 () 1. สุกรพ่อแม่พันธุ์.....ตัว
 () 2. สุกรขุน.....ตัว
 () 3. ลูกสุกร.....ตัว
5. ฟาร์มของท่านเลี้ยงสุกรเพื่อ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 () 1. ผลิตลูกสุกรขาย
 () 2. ผลิตสุกรขุน
 () 3. อื่นๆ.....
6. จำนวนโรงเรือน.....โรงเรือน
7. ก่อนเข้าร่วมโครงการฯ ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรจากที่ใด
 () 1.เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ
 () 2. เจ้าหน้าที่จากบริษัท.....
 () 3. เพื่อนเกษตรกร
 () 4. อื่นๆ.....
8. ก่อนที่ท่านจะเข้าร่วมโครงการฯ ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในฟาร์มมีอะไรบ้าง
 1.....
 2.....
9. ปีที่ท่านเข้าสู่โครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรคือปี พ.ศ.....

10. ท่านใช้ระยะเวลาในการเตรียมตัวเข้าสู่โครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรเท่าไร.....ปี/เดือน

11. สิ่งที่ท่านต้องเตรียมตัวมากที่สุดในการปฏิบัติให้ถูกต้อง ครบถ้วน ตามหลักเกณฑ์ของโครงการ คือเรื่องอะไรเช่น โรงเรือน , เอกสาร , ระบบบำบัดน้ำเสีย.....

.....

12. ปัญหาที่พบมากที่สุดในการเตรียมตัวเข้าสู่โครงการ คือปัญหาใด.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร

1. ท่านคิดว่าปัจจัยในตารางข้างล่างมีความสำคัญต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรมากน้อยแค่ไหน

5 คือ มีผลมากที่สุด

4 คือ มีผลมาก

3 คือ มีผลปานกลาง

2 คือ มีผลน้อย

1 คือ มีผลน้อยมาก

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมโครงการ	ระดับความสำคัญ				
	5	4	3	2	1
1. ต้องการให้ผลผลิตที่ออกจากฟาร์มมีคุณภาพ และได้การรับรองมาตรฐาน					
2. ราคาผลผลิตที่ออกจากฟาร์มจะได้เพิ่มขึ้น					
3. เพื่อเพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่าย ขยายตลาดได้กว้างขึ้น					
4. ต้องการให้ระบบการจัดการฟาร์มมีประสิทธิภาพมากขึ้น					
5. ลดการเสี่ยงและการสูญเสียจากการเกิดโรค					
6. ช่วยลดต้นทุนในการจัดการฟาร์ม					
7. ต้องการให้ธุรกิจฟาร์มสุกรมีกำไรเพิ่มขึ้น					
8. อื่นๆ.....					

2. เมื่อท่านได้เข้าร่วมโครงการแล้วเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานปศุสัตว์ได้เข้าไปแนะนำให้คำปรึกษาแก่ท่านบ้างหรือไม่

- () 1. ไม่
- () 2. บ้างครั้ง
- () 3. บ่อยครั้ง ระบุ.....

ส่วนที่ 4 ผลกระทบเชิงบวกจากการเข้าสู่โครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร

1. ผลกระทบเชิงบวกที่ท่านได้รับจากการเข้าร่วมโครงการฯ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ราคาผลผลิตที่เพิ่มขึ้น
- () 2. ผลผลิตมีคุณภาพขึ้น
- () 3. สามารถขยายตลาดได้มากขึ้น
- () 4. ระบบการจัดการฟาร์มดีขึ้น เช่น ระบบการป้องกันโรคดีขึ้น
- () 5. การได้รับสิทธิประโยชน์จากหน่วยงานกรมปศุสัตว์ เช่น โควตาวัคซีน
- () 6. ลดการสูญเสียจากการผลิต
- () 7. มีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม
- () 8. มีสัตว์แพทย์และสัตวบาลให้คำแนะนำ
- () 9. เกษตรกรได้รู้จักการจดบันทึกซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการทำฟาร์ม
- () 10. อื่น.....

2. โดยภาพรวมท่านมีความพึงพอใจหรือไม่สำหรับการเข้าร่วมโครงการฯ

- () 1. พอใจ
- () 2. ไม่พอใจ เนื่องจาก.....

ส่วนที่ 5 ปัญหา อุปสรรค ก่อน/หลังในการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / หน้า () ทุกข้อ ที่ตรงกับคำตอบของท่านตามความเป็นจริง

ก่อนการเข้าร่วมโครงการฯ ท่านพบปัญหาในเรื่องใดบ้าง

1. ขาดแคลนเงินทุน	() ใช่	() ไม่ใช่
2. ด้านองค์ประกอบของฟาร์ม		
2.1 ทำเลที่ตั้งของฟาร์มไม่เหมาะสม	() ใช่	() ไม่ใช่
2.2 ลักษณะของฟาร์มไม่เหมาะสม	() ใช่	() ไม่ใช่
2.3 ลักษณะโรงเรือนไม่เหมาะสม	() ใช่	() ไม่ใช่
3. การจัดการฟาร์ม		
3.1 การจัดการโรงเรือนไม่เหมาะสม	() ใช่	() ไม่ใช่
3.2 ไม่มีการจัดการด้านบุคลากร	() ใช่	() ไม่ใช่
3.3 คู่มือการจัดการฟาร์ม	() ใช่	() ไม่ใช่
3.4 ไม่มีระบบการบันทึกข้อมูล	() ใช่	() ไม่ใช่
4. การจัดการด้านสุขภาพสัตว์		
4.1 ไม่มีการทำลายเชื้อโรคก่อนเข้าออกฟาร์ม	() ใช่	() ไม่ใช่
4.2 ไม่มีการป้องกันการสะสมของเชื้อโรคในฟาร์ม	() ใช่	() ไม่ใช่
5. การจัดการสิ่งแวดล้อม		
5.1 ไม่มีการกำจัดของเสีย	() ใช่	() ไม่ใช่
5.2 ไม่มีการบำบัดน้ำเสีย	() ใช่	() ไม่ใช่
6. อื่น.....	() ใช่	() ไม่ใช่

หลังการเข้าร่วมโครงการฯ ท่านพบปัญหาในเรื่องใดบ้าง

1.ขาดแคลนเงินทุน	() ใช่	() ไม่ใช่
2.ราคาผลผลิตที่ได้แตกต่างเพียงเล็กน้อยจากฟาร์ม
ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ	() ใช่	() ไม่ใช่
3. การตอบสนองของผู้บริโภคยังมีน้อย	() ใช่	() ไม่ใช่
4. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการฟาร์ม		
4.1 ปัญหาด้านการจดบันทึก	() ใช่	() ไม่ใช่
4.2 การดูแลและการทำงานของสัตว์แพทย์/สัตวบาล
ประจำฟาร์มไม่ทั่วถึง	() ใช่	() ไม่ใช่
4.3 ด้านบุคลากร เช่น บุคลากรต้องมีการตรวจสอบสุขภาพประจำปี	() ใช่	() ไม่ใช่
5. การสนับสนุนจากหน่วยงานปศุสัตว์ยังมีน้อย	() ใช่	() ไม่ใช่
6. อื่นๆ.....	() ใช่	() ไม่ใช่

.....

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะต่อโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร

1. สำหรับโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร ท่านมีข้อเสนอแนะต่อเพื่อนเกษตรกรอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....
2. สำหรับโครงการมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร ท่านมีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานปศุสัตว์อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....
3. อื่นๆ

.....

.....

.....

ขอบคุณค่ะ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – สกุล

นางสาวมนทกานต์ พิธกิจ

วัน เดือน ปีเกิด

12 เมษายน 2526

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
วิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์)	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	พ.ศ. 2548
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	พ.ศ. 2552

ตำแหน่งงานและสถานที่ทำงาน

พ.ศ. 2548 – ปัจจุบัน

นักวิชาการสัตวบาล 3 สำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยที่ 9